

ELŐFIZETÉS

ELŐFIZETÉS:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hétre ..... 2 korona.
VEDEKÉN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hétre ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-hasasos példányok egyenként 20 fillér,
 minden következőnél 16 fillér.
 Nyilatkozó sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Staubert József.

Kedd, december 15.

Mai számunk főbb közleményei:

- Veséreltek: A vidéki pénzügyintézetek szövetsége.**
- Tisza újabb válasza.**
- Sárkány püspök Makón.**
- Szapáry László birtok-spekulációja.**
- A politika eseményei.**
- Vissza a szabadelvű pártba.**
- A gyulai regény.**
- József főherceg leánya meghalt.**
- A vidékiek fosztogatói.**
- A levágott haj.**
- Apponyi nem megy a király elé.**
- Pör az Océanon át.**
- Meggyilkolta a feleségét.**
- Doktor juris, mint suszterinas.**
- Tárcsa: A székelyek és a magyar nemzeti-ségi politika.** Irta: Bedő Árpád dr.
- Regény-Csarnok: Az Antikrisztus esodái.** Irta: Lagerlöf Zelma.

A vidéki pénzügyintézetek szövetsége.

Arad, december 14.

Figyelemreméltó jelenség Magyarországon az egyesülések folyamata. A míg kevésbé jelentős elemeknek évtizedek óta megvannak a maguk országos társulatai, egyesületei, addig a közgazdaság legfontosabb tényezőinek érdekképviseletai csak most kezdenek alakulni. Így a gyáriparosok országos szövetsége alig másfél esztendő, a pénzügyintézetek most fognak a szervezkedéshez, a kereskedőknek pedig országos érdekképviseletük nincs is. Az az elv volt az uralkodó, hogy a gyöngéknek van szükségük az erők egyesítésére, hogy valamit elérjenek; de azután azok, a kik magukat nagyoknak, vagy erőseknek hit-

ték, belátták, hogy egymagukban ők is gyöngék arra, hogy valamit elérjenek.

A Magyarországi Pénzügyintézetek Országos Szövetsége, a mely név alatt a vidéki pénzügyintézetek csoportosultak, régtől fogva érzett szükség hatása alatt született meg. Akkor érezték a pénzügyintézetek legjobban a hiányt az érdekképviseletnek, a mikor arról volt szó, hogy törvényjavaslat készül a vidéki pénzügyintézetek reformjáról és ellenőrzéséről. Ha csakugyan készült volna ily törvényjavaslat, vagy tervbe lett volna véve bárminő kormányhatósági intézkedés, a mely a vidéki pénzügyintézeteket illeti, kihez fordult volna a kormány, ha az érdekeltek nézetét meg akarta volna hallgatni? Valamennyi intézetet, kezdve a legnagyobb banktól a kis oláh falusi takarékpénztárig, meg nem kérdezhetett volna; disztinkválni pedig a számottevő és jelentéktelen intézetek között még bajosabb lett volna.

De ezen kívül is egyéb körülmények is sürgették a szövetség megalakítását. Hogy annak eszméjét milyen nagy körben karolták fel, azt a szombati alakuló gyűlés mutatta meg, a melyen százhuszonegy vidéki pénzügyintézet volt képviselve, Aradról mind az öt nagy pénzügyintézet elküldötte vezetőjét a közgyűlésre.

A szövetség célja, az alapszabályok szerint: „a magyarországi takarékpénztári intézmény fejlesztése és tökéletesítése általában, s különösen a takarékbetéti üzlettel foglalkozó vidéki pénzügyintézetek közös érdekeinek rendszeres és egyöntetű országos képviselete, az egyes pénzügyinté-

zetek önállóságának és önrendelkezési jogának szem előtt tartásával.” Ezt a meglehetősen általánosságban szóló pontot megvilágítják az alapszabályok ezt követő intézkedései. Rövidre fogva, ezekből áll a szövetség programja.

A pénz- és hitelügyet érdeklő kérdéseket tanulmány tárgyává teszi, megvitatja, tanácskozások alá bocsátja, s ezekben egyöntetű eljárásra törekszik; a törvényhozásnak, kormánynak és egyéb közigazgatási és bírói hatóságoknak, akár azok fölhívására, akár tagjai kérelmére szakkérdésekben véleményt ad; minden, a vidéki pénzügyintézeteket érdeklő kérdésben, különösen azokban, a melyekben törvényhozási vagy kormányzati intézkedések történtek, vagy tervbe vannak véve, állást foglal, esetleg ily intézkedéseket maga is kezdeményez; ilyen ügyekben vagy orvoslást igénylő kérdésekben az említett fórumokhoz emlékiratokat és kérvényeket terjeszt elő; a pénzügyintézeteket érdeklő kérdésekről és a szövetség törekvéseiről a közvéleményt a sajtó útján tájékoztatja, a vidéki pénzügyintézetek ügyvitelét igyekszik egyöntetűvé tenni; tagjainak minden szakszerű kérdésben fölvilágosítással és tanácsal szolgál; tanácsot és véleményt ad tagjainak tőkéik és betétjeik elhelyezése kérdésében és arra törekszik, hogy a hazai tőke lehetőleg magyar állampapírokban helyeztessék el; a vidéki pénzügyintézetek ügykezelését, számadását és mérlegét az illető intézet kívánatára szakértői által megvizsgáltatja; betétátutalásokat közvetít; a pénzügyintézetek szoli-

A székelyek és a magyar nemzetiségi politika.

Irta és az Aradi Székely Otthonban folyó hó 13-án délután tartott összejövetelen fölolvasta:
 Bedő Árpád dr.

Gondolom, önök közül is sokan, talán mindannyian olvasták báró Bánffy Dezsőnek a napokban megjelent „Magyar nemzetiségi politika” című könyvét.

En igazi lelki örömmel és lelki élvezettel olvastam ennek a könyvnek minden sorát, minden szavát.

Lehet, hogy ennek a kellemes érzésnek egyik jelentős oka az a rokonszenv is, melyel én Bánffy kiváló egyénisége, szovinista magyarsága, erős politikai működése és államférfini bölcsessége iránt viseltetem.

Lehet — mondom, — hogy e miatt némileg talán elfogult is voltam, midőn ezen könyvet lapozgattam, de akármint legyen is, bizonyos vagyok abban, hogy jó magyar ember, akár osztja a véleményét velem, akár nem osztja, ezt a könyvet igazi lelki öröm és lelki élvezettel kell hogy olvassa annyira, hogy el nem olvasson vétek volna, mert ebben a könyvben egy „egységes, erős magyar nemzeti állam” mi-ként való megteremtésének annyi szép és üdvös alapja van lerakva, hogy az ember lelke csak

ugy uszik a boldogságban, ha arra gondol, hogy: Istenem! ha ez mind való volna... ha ez mind így lenne!... vagy amint Eötvös Károly mondja az előszóban: „Ha jövő kormányaink, pártjaink és törvénybarátaink se e könyvből, se az ebben érintett jelentőségekből nem meritenének okulást ezentúl, akkor a magyar nemzet ügyeit nem bölcsesség és hazafiság vezetné, hanem hülyeség vagy szolgálókütség és árulás.

De bármennyire nagysz rünek és bármennyire tökéletesnek tekinteném is Bánffynak ezt a nagy becsű könyvét, engemet, mint székely embert, ez a munka nem elégít ki, sőt bizonyos tekintetben ez a könyv nekem egészen üresnek tetszik.

Üresnek tetszik, mert nem találok benne semmit a — székelyekről.

Igaz, hogy a székelyek nem nemzetiség, hanem egy nemzet alkotó és nemzetfentartó népfaj, de a székelyeknek akár történelmi múltját, akár annak a területnek, melyet laknak, földrajzi fekvését nézzük, csakely véleményem szerint nem lényegtelen dolog volna a székelyekre nézve is az, hogy ebben az országban milyen magyar nemzetiségi politika követetik.

Szerettem volna, ha Bánffy ebbe a nevezetes könyvébe belekapcsolta volna a székelyek helyzetét is, mert könyvében mindenütt egy-egy megkapó jelenséget tár föl, melyet hol kedvezőnek, hol kedvezőtlennek lát az egységes, erős

magyar nemzeti állam létrehozatala tekintetében s az a jelenség, hogy a székelyek egy idő óta oly rohamosan pusztulnak, hogy a magyar állam legerősebb kezeit veszíti el a székelyek pusztulásában: az a vészes jelenség Bánffy könyvében egy árva szóra se talált. A székelyek pusztulásának ezer és egy oka között pedig az is ott lehet, hogy nem követetik olyan magyar nemzetiségi politika, amely a székelyek erősödését is hivatva volna előmozdítani.

Nem állítom, hogy a székelyek pusztulásának a helytelen magyar nemzetiségi politika is egyik okozója, de mert ennek valószínűségét kizártnak sem látom, nem tudok e kérdés fölött megnyugodni.

Szerettem volna erről is olvasni valamit Bánffytól, ha már oly megkapó fenséggel mártotta bele tollát azon jelenségek festésébe, melyek az egységes és erős magyar nemzeti állam jövő képét rajzolják elénk. De erről ebben a könyvben sincsen említés téve s ezért nekem hiányoznak, szinte üresnek tetszik.

Vörös fonálként húzódik végig ebben a könyvben az a magasztos gondolat és főséges eszme, hogy édes magyar nyelvünket mindennél, a legkisebb dologból a legnagyobbig, mindenben és szüntelenül terjeszteni, ápolni és fenntartani kell, mert csak így épülhet föl az egységes és erős magyar nemzeti állam törhetetlen vára.

darítását ápolja, az egyes pénzüzetek indokolatlan megrohanását a maga részéről is erkölcsi támogatással igyekszik megelőzni, vagy megszüntetni, s erre nézve az anyagi eszközök megszerzésében is közbenjár; más közgazdasági szaktestületekkel állandó összeköttetést tart fenn, és végül módokat keres arra, hogy a közönségnek a vidéki takarékpénztári intézménybe vetett bizalma me:szilárdittassék.

A mint látható, gazdag, hatalmas program ez. Kiválóan fontos része ennek, a mely a hatóságokkal és a törvényhozással szemben való érdekképviselőre és a pénzüzetek ellenőrzésére vonatkozik. A szombati gyűlésen többen a kötelező ellenőrzést indítványozták, a mit azonban a többség nem tartott üdvösnek. Azonban az elfogadott formában is nagy jelentősége és hatása van annak, hogy valamely pénzüzet, ha róla gyanúsító híreket terjesztenek, vagy ha megrohanják, az illetékes forum vizsgálatát kéri, s ezen vizsgálat eredményével, a melyet kétség nem érhet, tisztázhatja önmagát és megnyugtathatja a közönséget. Hogy messzire ne menjünk, az aradi Polgári Takarékpénztár válságának idején ilyen szövetség, a mely hivatása magaslátán állott, nagy szolgálatokat tehetett volna, úgy a takarékpénztárnak, mint az aradi pénzüzetnek, s talán a fölszámolási eljárást is kikerülhetővé tette volna.

Azonban ilyen hatalmas feladathoz nagy eszközök is kellenek, s azok, a kiket e szövetség élére megválasztottak, most azon vannak, hogy ennek érdekében az összes vidéki pénzüzeteket — vagy háromezren vannak — a szövetségbe való belépésre bírják. Hogy mennyire be akarják vonni az érdekek minden körét, egy alapszabály módosítás a jele: az alapszabályok azon intézkedését, hogy szövetségek nem lehetnek a szövetség tagjai, törölték. Ez iránt indult meg az akció, a melynek eredményéről a szövetségek januárban tartandó első igazgatósági ülése fog beszámolni.

A szövetség adminisztrációja Budapesten lesz. Vezetőjeül Mándy Lajos nyugalmazott kereskedelemi miniszteri tanácsost választották, a kinek kiváló tudásától, szakismereteitől, előkelő összeköttetéseitől

sokat várnak a vidéki pénzüzetek vezetői.

A vidéki pénzüzetek szervezkedésének kérdése nem csupán a bankok és takarékpénztárak magánügye, hanem annak — ép az ismertett programból következő — nagy fontossága van a vidék pénzüzetére és egész közgazdasági életére. Ezért a vidék közönsége rokonszenvvel kíséri ezt a szervezkedést, és reméli, hogy annak megalakulását üdvösebb, nagyobb és jelentősebb eredmények követik, mint az, hogy egy szövetséggel több van.

+

Tisza ujjabb válasza.

(A képviselőház ülése.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 14.

Abban a haroban, a melyet Tisza István gróf és Körber vívnak meg a magyar közjog körül, Tisza ma harmadszor is válaszolt. Ez a válasza is határozott erélyes volt, méltó az előbbiekhöz. Az ellenzéki pártok szónokai is kénytelenek voltak elismerni, hogy ez méltó, igazi védelme volt az ország érdekének, tekintélyének.

A Házon meglátáztott, hogy az érdekesebb ülések egyikére virradt; ez egyszermind a delegáció megkezdése előtt az utolsó ülés volt. Szép számmal gyűlnek egybe a képviselők hábar így is meglátáztik az üléstermen, hogy hétfői nap van s hogy már a mai ülésre nem számítottak. A karzat szépei is korán elfoglalják helyüket s mindenki várakozással, érdeklődéssel néz a bekövetkezendők elé.

Az ülésről szóló részletes tudósítás így szól:

A képviselőház ülése december 14-én.

Elnök: Páczel Dezső.

Elnök féltizenegykor nyitja meg az ülést. Szóts Pál felolvassa a jegyzőkönyvet, melyet a Ház megjegyzés nélkül hitelesít. Az elnök előterjeszti a beérkezett irományokat, köztük a miniszterelnök átiratát báró Roszner Ervinnek fiúmei kormányzóvá való kinevezéséről. Aztán jelenti az elnök, hogy napirend előtt vagy tizen kátek szót. Közük van Hódossy Imre, Kossuth Ferenc, Ugron Gábor, Apponyi Albert, stb.

(Körber ellen.)

Hódossy Imre: Az osztrák urakbázában egy diskusszió volt, mely kiterjeszkedett a magyar államra és a magyar közjog különböző ágaira. Ez a diskusszió az Ausztria és Magyar-

ország közti viszony szorosbulására és a 67-es kiegyezés magyarázataira nem éppen alkalmas. (Helyeslés.) Az osztrák miniszterelnök szerint a kiegyezés alapirányzata a monarkia egységének biztosítása. Hát ennek éppen az ellenkezője áll. (Ugy van!) Mert a kiegyezésnek éppen az volt a célja, hogy megszüntesse, hogy a magyar birodalom az ugynevezett birodalmi egységbe belenyomassék. A kiegyezés által az egység helyébe a dualizmus lépett. (Tetszés.) Cítál egyes szakaszokat, melyek szerint Ausztria és Magyarország két külön állam. Ebből, ugymond, kitűnik, hogy Körbernek a felfogása a kiegyezés alapirányzatáról teljesen téves. (Helyeslés.)

Endrey Gyula: Megint elvetette a sulykot! Hódossy Imre: De nem csak a magyar felfogás ilyen. Hivatkozik egy gráci tudós műve-re, mely szintén oda konkludál, hogy Ausztria és Magyarország két külön önálló állam. "Az osztrák urakbázában a hadireformokról is bebeszéltek, még pedig úgy, mintha azok a 67-es kiegyezésbe beleütköznenek és úgy beszélnék a 67-es kiegyezéséről, mintha ez akadályt képezne Magyarország államiségának és nemzeti létének kifejlődésére. Deák Ferenc állította, hogy a 67-es alap a legbiztosabb alapja a magyar államiségnek és önállóságának. (Tetszés jobbról. Zaj balról.) Legyenek azok az urak az osztrák urakbázában meggyőződve, mihelyt meggyőződnenek arról, (Zaj a baloldalon. — Halljuk! jobbról.) hogy ez csakugyan így van, hogy a 67-es alap csakugyan akadályt képez államiségnek és nemzeti létünk kifejlődésére, mi ezt az alapot röviden elhagyjuk (Taps) és visszatérnénk arra az alapra, melyet nekünk alkotmányunk megad. (Taps.) Hivatkozik a kiegyezési törvény 5. és 23. szakaszaira, mint a melyek erre módot adnak és kijelenti, hogy mi a királyi egyetemben bármikor megváltoztathatjuk a kiegyezési törvényeket. (Élénk helyeslés jobbról. Felkiáltások balról: Ez régi dolog!) Persze, hogy ez nem új, én is már kifejtettem 1892-ben. De ez nemcsak a mi felfogásunk, hanem osztrák tudományos felfogás is. Felolvas citátumokat ennek igazolására. — Mindebből következik tehát, hogy az osztrák urak kiindulási pontja teljesen téves. Az osztrák urak meg lehetnek győződve róla, hogy a hol arról van szó, hogy megvédjük Magyarországot szuverenitását: ott egységesen szemben találják magukat az egész magyar országgyűlés, pártkülönbség nélkül. (Hosszas élénk taps az egész Házban.)

(Tisza István nyilatkozata.)

Gróf Tisza István miniszterelnök állott fel szóására. Nagy mozgás, halljukozás keletkezik, majd hangtalan csönd lesz.

Tisza István: Az imént elmondottak nagyon megkönnyítik szóló feladatát. Csak rövid ideig veszi igénybe a Házat. De mulasztást követne el, ha nem reflektálna azokra az elszomorító nyilatkozatokra, melyek Bécsben el-

Uraim! éppen ebben a legfőbb kérdésben látom hiányosnak a Bánffy nagybecsű könyvét.

Minden szavát aláírom, mit a magyarnyelv terjesztésének, ápolásának és fentartásának tárgyában mond, tanácsol, javasol, szükségesnek lát és teendőnek tart. De szerettem volna, ha azt is kifejté az ő élesen látó, a kérdések gyökerére ható államférfiai bölcsességével, hogy miképpen lehetne és miképpen kellene megakadályozni azt, hogy a székelyek, akik tiszta magyar nyelvet beszélnek, akik tiszta magyarok, ne veszítsék el édes magyar anyanyelvüket! Mert uraim! — ma, sajnos, úgy állunk, hogy: amíg arra törekszünk, hogy azok is megtanulják a magyar nyelvet, akik nem születtek magyaroknak, addig azoknak nagy része, akik magyaroknak születtek; a székelyek, évtizedek óta s az utóbbi időben különösen rohamosan és megdöbbentő nagy számban veszítik el édes magyar anyanyelvünket s lesznek nemcsak nyelvben, hanem leszármazottjaikban, már fiaikban, leányaikban, unokáikban pedig éppen teljesen, testestől-lelkéstől oláhok!

Mert nem ez? S miképpen lehetne ennek a romlasztó folyamásnak gátat vetni?

Hogy miképpen lesznek a székelyek oláhokká, azt tudjuk. Evszázadok óta egymás mellett, sőt egymás között élnek. Az egyes emberek életszükségletei rendszeresen nem ösmernek nemzeti különbséget. De ha ösmernék is, ennek a különbségnek határai ott, a hol a

mindennapi szükség riasztó terve kezdődik, elenyésznek. Akarva nem akarva, a nép, mely egymás mellett és egymás között él, általában könnyen össze oivad. Egyik abszorbeálja a másikat.

A székely legény oláh leányt vesz el. Az oláh nő természetesen oláhhá teszi a háznál a családi életet; oláhul dalolja álomba gyermekét; oláh szóval kíséri anyai csókját s oláh szóval csalja ki a gyermek ajkáról az első hangrebegést, s az oláh anya gyermekéből természetesen oláh ember lesz. A házi tűzhely a nemzetiség szentegyháza s a nő, az anya, annak papnéja, kinek keze alatt a nemzetiség Vesta tüze ki nem alhatik — mondja Kossuth Lajos Herman Ottónak 1877 március 22-én írott levelében.

Oláhokból még nem lett székely. De a székelyekből folyva folyvást lesznek oláhok.

A bácskai sváb és az orosházi tót stb. Magyarországon magyarrá tud lenni. De az erdélyi oláh Erdélyben soha sem lesz sem magyarrá, sem székelylyé!

A bukovinai magyar falvakban a bukovinai magyarok, bárba támasztatlanul magukra vannak hagyatva; az oláhság által körül vannak özőnlöve, a magyar világgal való érintkezéstől el vannak szigetelve, azért ők mégis csak magyarok maradnak. De Erdélyben a székelyek saját teremtette háájukban idegenek lesznek, eloláhosodnak.

A lengyel, az a martir nemzet, mely egyik lábával az elnyomatás, a másikkal az erőszak kinpadján áll, ha minden összeszakad is alattuk, fööttük és körülöttük, csak lengyelek maradnak.

A velszi keltát az angol kultúra nem bírja obsorbeálni, de az erdélyi székelyt az oláh műveletlenség el tudja nyelni.

Mi az oka mindezeknek?

A nemzetiségeket nem tudjuk kellően magyarosítani s a dupla magyarokat, a székelyeket olyan könnyen engedjük eloláhosodni?

Uraim! Ez a jelenség, vészes jelenség!

Olyan vészes jelenség, amelyet meg nem látni végzetes hiba s amelyen valami módon nem segíteni, nagy bűn lenne, mert Erdély csak addig a magyaroké, amíg ott állanak a székelyek! Ha ők elesnek, e vesznek: Erdély is elesett a magyarok kezéből az Olttól a Tiszáig!

En sokkal kisebb ember vagyok, semhogy ennek a nagy nemzeti jelenségnek okát fel tudnám tárni nagy hogyha valamit feltárnék is, annak viszhangja legyen.

De mert nem tartom valószínűtlennek azt, hogy a székelyek pusztulásának egyik okát képezheti az is, hogy talán nem követelik a székelyek erősödését is előmozdító magyar nemzeti politika; ezért szerettem volna, ha erre a kérdésre az ő szodínista magyarságával megfelelne báró Bánffy Dezső!

hangzottak. Elszomorítóknak mondja őket, mert az összbírodalmat emlegetik, mely annyi veszedelmet hozott már ez országra (Kitörő taps a jobboldalon) és a mely most újabb veszedelemmel fenyegetne. Két ízben jelentkezett ez az összbírodalmi törekvés. Mindig az alkotmányához való hűség mentette meg az országot. Másodízben aztán következett az, hogy a király kiváló államférfiakkal új alapokat rakott le és ez a koncepció az erős magyar állami élet kifejlődését célozta. (Tetszés.) Szól azután arról, hogy az az u. n. egész erő, mely eddig valamelyest fölöttünk is állt, ez gyöngének bizonyult a maga körében is. (Tetszés.) Ily körülmények közt valóban *végezetes elvakultság*, ha azok a komoly urak onnan tulnan olyan igényekkel lépnek fel és olyakat magyarznak bele a 67-es törvénybe, melyek aztán pártkülönbség nélkül *szemközti találnák magukkal az egész körvéleményt.* (Zajos tetszés.) Azt mondja Körber, hogy ő tud mindenről, a mi itt készül. Helyes! Tudjon is róluk. Szóló mindig súlyt helyezett arra, hogy nyiltan tudassa, mit készit elő, nem azért, hogy Körber ebbe beleavatkozhasse, hanem hogy meggyőződjék róla, hogy e reformok nem ütköznek a 67-es törvényekbe, megférnek a hadsereg belserveszetének, vezényletének és vezérletének egységével, s beleilleszkednek abba a hadseregbe, melynek a magyar hadsereg a kiegészítő része. (Taps.) Hivatkoznak odaát Andrássyra. Szóló is ezt teszi és utal arra, hogy Andrássy azt hirdette, hogy az általa hirdetett 67-es alapon érvényesül a magyar nemzeti szellem. Amit mi reformokat kívánunk, az egyenes következménye a 67-es alapnak. Mi ragaszkodunk a 67-es alaphoz és hisszük, hogy lesz mindig kormány és többség, mely ezt a 67-es alapot a tuloldallal szemben megvédi. Ezt a reményt csak azok a magyarzatok ingathatták meg, melyeket Ausztriában a 67-es törvényekhez kezdenek fűzni és melyek bennünket *kell, hogy a függetlenségi áramlatba v gyenek.* Az ellenzéknek nincs és nem lehet nagyobb szövetsége, a függetlenségi áramlatnak nem lehet erősebb előidézője, mintha Ausztriában eféle centralisztikus törekvések nyilatkoznak. (Hosszu, lelkes éljenzés és taps a jobboldalon.)

(Újabb tiltakozó hangok Körber ellen.)

Kossuth Ferenc: Hallatlannak mondja, hogy egy szomszédos állam miniszterelnöke büntényvel vádolhassa a magyar miniszterelnököt és bámulja, hogy az uralkodó ezt Bécsben megtűri, a helyett, hogy hivatalából egyszerűen elmozdítaná azt az urat, kit ugyanis csak úgy vezényeltek ki a miniszterelnöki székbe. Ez az ur nem képviselhet e nyilatkozatban mást mint csak önmagát vagy egy esetleges császári akaratot. De hihetetlen, hogy az osztrák császár össze akarná veszíteni Ausztriát Magyarországgal. Ez az ur tehát semmit sem képvisel, csak a maga járatlanságát és tudatlanságát a magyar közjogban! — Kossuth ezt azután az osztrák belviszonyokról és jogosultaknak mondja Csehország követelésit, melyek támogatást érdemelnek. (Taps balról.) A függetlenségi párt — jelenti ki Kossuth — mindig küzdeni fog a függetlenségért. (Gyonyos hangok a néppárt padjain) Szóló erősen kikel a néppárt ellen, mely gyonyos közbeszólásokkal irritálja őt. Szóló pártja 35 éve küzd és szóló elvárja, hogy azt senki gunyosolylyal ne fogadja, hogy ha kijelenti a párt nevében, hogy tovább küzd az ország függetlenségéért. — Vissza térve a Körber féle nyilatkozatokra, azokat újból visszautasítja és amaz óhajának ad kifejezést, ha az it: elhangzott visszautasítást hallják meg Ausztriában is. (Taps balról.)

Barta Odön: Röviden szól és oda konkludál, hogy az önállóságunkat érintő osztrák törekvések ledöntik itt minálunk a pártkereteket és egységes táborba tömörítik az egész nemzetet az osztrák felfogás ellen.

Báró Kaas Ivor: Hosszu fejtegetésekkel elhuzza az időt, szólva a katonai és egyéb re-

formoknak a 67-es törvényekhez való viszonyához. Azzal fejezi be beszédét, hogy a Körber féle nyilatkozatokat eltűrni nem lehet.

(A kiegyezés csődje.)

Polónyi Géza: Ha eddig semmi, hát a szombaton Bécsben történtek meggyőzhetnek mindenkit arról, hogy a kiegyezés csődbe jutott. Nagy érdeklődéssel várja Apponyi nyilatkozatát. Szólónak meggyőződése az, hogy el kell törölni ezt a kiegyezési törvényt, mely átkot hozott ugy Ausztriára, mint Magyarországra.

Az utóbbi szónokok beszéde alatt sokan vonulnak ki a folyosóra. Általános a tetszés Tisza beszédén. Az ellenzék is meg van elégedve a becsületes, energikus és hazafias nyilatkozattal. Tisza beszédének hatása zavartalanul k dvező s egy szónok sem kevesli azt.

Az ülést az elnök egy negyed órára felfüggesztette.

Szünet után

Lovász Márton beszélt. Jellenzőnek tartja, hogy harminchat év után a kiegyezés alapelveiről kell vitatkozni. Elismeri, hogy a miniszterelnök mai felszólalása az eddigi események után már komolyabb hangú volt.

(Apponyi.)

Majd Apponyi Albert gróf emelt szót, nagy érdeklődés közepette.

Megelégedéssel állapítja meg — ugymond — hogy a kitűnő alapvető fejtegetés, a melyket Hódossy előterjesztett és az a visszhang, a melyet a miniszterelnök adott, őt teljesen kielégítették és azokhoz hozzájárul. De a mig örömmel konstatálja, hogy az elvek dolgában teljes az egyetértés, ép oly veszedelemnek látja, hogy a tett helyett az álmegnyugvás szokott következni. Ő semmi különös animozitást nem lát Körber részéről; ő Körber szavaiban nem lát egyebet, mint egy évszázados felfogás megnyilatkozását, a melyet eddig soha le nem cáfoltak. Mikor Tisza első ízben utasította vissza Körber szavait, helyesen mondta, hogy ezt a felfogást csak addig tűri, a mig az elvi téren marad; de ha praktikus térre menne át, tudná kötelességét. Körber válaszát ismerjük; a csatát az dönti el, a melyik nagyobb erővel lép föl.

Beszéde további folyamán kijelenti, hogy az az államférfiu fog igazán szolgálatot tenni a dinasztának, aki nemcsak elvi kijelentésekben, szavakban, hanem tettekben is el fogja osztatni az összbírodalommal üzőtt kétértelműséget. Kijelentette végül, hogy ő a felségjog kérdésében azon az állásponton van, hogy a nyelv fölött való rendelkezés *nem tartozik a felségjogok közé.*

Ugron Gábor: Nem kellett volna — ugymond — eltűrni, hogy az uralkodó környezetében és a hadsereg vezetőségében az abszolút korszak emberei verjenek gyökeret. Mi mindig csak haragszunk, és beszélünk, de tenni semmit se teszünk. A miniszterelnök fogja meg a kezét, amely ütött; amig ezt nem teszi, csak szóbeszéd, amit tesz.

Visontal történelmi reminiscenciákat sorol fel Körber álláspontja helytelen voltának illusztrálására.

(Szünet péntekig.)

Az ülés végén, a legközelebbi ülés napirendjének megállapításánál élénkebb vita volt, a melybe több szónok vett részt, s a mely azal végződött, hogy a Ház legközelebb *pénteken tart ülést.*

Az ülés fél négy órakor ért véget.

TÁVIRATOK.

Háboru Kolumbia ellen.

Washington dec. 14. Bell tábornoknak a leavenworthi erőd parancsnokának washingtoni látogatása különböző hiedelmekre adott alkalmat. A vezérkar tisztjei megengedik, hogy a látogatás összefügg a vezérkar ügyeivel és hogy a tábornokkal való tanácskozás célja a *Kolumbia ellen indítandó háboru is lehet.* Jelzik, hogy ha Kolumbia tovább is küld csapatokat az Istmusra, ez eljárás arra vezethet, hogy az Egyesült Allamoknak csapatszallítása jogosulttá válik.

Sárkány püspök Makón.

(Templomszentelési ünnep.)

— Az Aradi Közlöny tudóstíjójától —

Makó, december 14.

Szép ünnepek között szentelték fel tegnap délelőtt a makói ág. ev. egyház díszes új templomát. Az ünnepélyen jelen volt Makó város és a környék egész előkelősége.

A felszentelési szertartást protestáns egyszerűséggel Sárkány Sámuel, a bányai egyházkerület ősz püspöke végezte. Reggel kilenc órakor harangzugas között érkezett meg a lelkészi aknoz, ahonnan lelkészekről és az egész intelligenciáról kísérve indult a templomba.

A templomajtóban Groó Vilmos kir. tanácsos, tanfelügyelő fogadta rövid üdvözlő beszéddel, majd átnyújtotta a templom kulcsait. A püspök ezután bevonult a templomba, amely pár pillanat alatt zsufolásig megtelt. Az oltár előtt Petrovics Soma esperes mondott megnyitó imát, majd Thomay József szegedi lelkész felolvasta az ünnepi igéket.

Siri csend és figyelem között kezdte meg Sárkány püspök a templomot felavató beszédét. Magas szárnyalású, a szónoki beszédeknek remeke volt az, amelyet az ősz püspök mondott, a hitek áhitatosságát, igaz érzését mondván minden templomok legszebb díszének. Beszéde végén megáldotta az új templomot, átadván azt magasztos rendeltetésének.

Ünnepi beszédet mely figyelem között Draskóczy Ede makói lelkész mondott, majd id. Draskóczy Lajos hódmezővásárhelyi lelkész urvacsorát osztott, Halmi János lelkész-tanár keresztelt, ifj. Draskóczy Lajos eperjesi lelkész pedig két új házaspárt megeskettett.

A templomi ünnepélyt a püspök gyönyrü imája és áldást kérő óhaja rekesztette be, amely után a makói dalárda Kovács István karnagy vezetése mellett a Himnuszt énekelte szépen, nagy hatással.

Déli tizenkét órakor kezdte meg a püspök André László kir. pénzügyigazgató lakásán a küldöttségek fogadását . . .

A küldöttségek a következő sorrendben üdvözölték a püspököt. 1. A makói róm. kath. egyház Kristóffy János apátkanonok vezetése mellett. 2. Az ev. ref. egyház Csécsi Miklós dr. lelkész vezetésével. 3. A gör. kath. egyház Beros János esperes-plébános vezetésével. 4. Az izraelita hitközség *Kecskényi* Armin dr. főrabbi vezetésével. 5. A csanád csongrádi egyház megye és a makói ág. ev. hitközség Hász Antal főfelügyelő vezetésével. 6. Meskó Sándor dr. főispán a kormány képviselőjében üdvözölte Csanádmegye területén a püspököt. 7. Návay Lajos dr. alispán a vármegye tisztviselői élén mondott üdvözlőt. 8. A város tisztikarát *Farkas* József polgármester vezette. 9. Az állami tisztviselők élén André László kir. pénzügyigazgató volt az üdvözlő szónok. 10. A tanítóegyesület és a tanítótestületek vezetője Groó Vilmos kir. tanácsos, tanfelügyelő volt. 11. A makói ipartestület küldöttsége *Lélek* István elnök vezetése mellett jelent meg s végül a nagylaki ág. ev. egyház küldöttei tisztelegtek *Laurovics* János dr. vezetése mellett.

A küldöttségek szónokai mind arról a nagy szeretetről és tiszteletről biztosították a püspököt, amelylyel az ő kimagasló személyiségét minden testület körülveszi s a püspök sokszor könyezésig meghatva mondott köszönetet azért a szép ragaszkodásért, amelyet Makón léte alatt mindig és mindenütt tapasztalt.

Délután fél két órakor banket volt a Korona-szálló emeleti nagytermében. A főszerepén foglalt helyet a püspök, jobbán Meskó Sándor dr. főispán, balfelől pedig Hász Antal egyházmegyei felügyelő.

Az első felköszöntőt Sárkány Sámuel püspök mondta ősi szokás szerint a királyra. Az állva hallgatott szép beszédet zugó éljenzés követte. Meskó Sándor dr. főispán a püspököt

éltette, aki mellett egyre másra felhangzó éljenzéssel tüntetett a nagytermet teljesen megtöltő intelligens közönség. *Sárhány* püspök Meskó főispánt éltette; *Petrovics* esperes a testvér felkezeteket s azok lelkészeit *Hász* Antal a közreműködő lelkészeket, *Nagy* Károly ref. lelkész előbb a püspököt, majd az ág. ev. lelkészeket *Thomay* József szegedi lelkész a templomépítő makói lelkészt, *Draskóczy* Edét éltette. *Draskóczy* Ede az érdemeit átharítja Makó város közönségére s annak boldogulására ürit poharat. *Rigó* Sándor rom. kath. segédlelkész *Draskóczy* Edét, *Boros* János gör. kath. lelkész a kir. tanfelügyelőt *Groó* Vilmost éltette. *Groó* Vilmos tanfelügyelő, Makó város közönségét és előljáróit éltette s végül *Sárhány* püspök azt a lelkes és szép fogadtatást köszönte meg, amelyben Makó őt, a szerény zárandokot részesítette.

A banket lelkes hangulatban a késő esti órákig tartott. *Sárhány* Samuel püspök ma reggel utazott el Makóról.

Szápáry László birtok-spekulációja.

(Miből akart vesztegetni a gróf?)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 14

Dienes Márton, *Szápáry* László gróf ügynöke már Amerikában pihen babérain és *Szápáry* László gróf is elvonult a közélet mezejéről, amidőn most érdekes híradás érkezik egy fővárosi újsághoz arról, hogy milyen pénz is volt hát az, amiből *Szápáry* László gróf megakart vásárolni a politikai leikiismeretét. Az érdekes leleplezés a következő:

Mint ismeretes, több budapesti és bécsi bank szövetkezett arra, hogy a fizetés zavarba tutott *Haas* és *Deutsch* cég hagyatékát lipuidálják. Ezek a bankok amelyek nagy nyereséget reméltek ebből a lipuidálásból, nagy veszteséget szenvedtek és pedig azért, mert nagyon elsiették a lipuidálást. E mellett bizonyít a cég vagyonában szerepelt *Fény*-puszta meggondolatlanul gyors és könnyelmű eladása.

Ez a puszta ugyanis első minőségű 4000 hold föld Torontál-megyében. A bankok, nehogy nekik kelljen kezelniük ezt a birtokot, siettek azon tudni. Találkozott is vevő, a nehaj fiumei kormányzó, *Szápáry* László gróf személyében, aki olyképp vásárolta meg a birtokot, hogy 100,000 frtot lefizetett készpénzben, 200,000 frtot váltóval fődőzött és 500,000 forint terhet, amely birtokra volt kebelezve, átvett. *Szápáry* László gróf tehát 800,000 forintért vette meg a *Fény*-pusztát.

Kevés idővel azután, hogy a volt fiumei kormányzó megvette *Fény*-pusztát, eladott belőle 2400 holdat *Csávossy* Gyulának 120,000 forintért, 1600 holdat később bizonyos *Mocsonyi*-nak adta el 560,000 forintért.

Néhány hó leforgása alatt *Szápáry* László gróf, aki csak 100,000 forintot mozgósított *Fény*-puszta megvétele körül 360,000 forintot, vagyis 160,000 forinttal többet nyert mint annak az összegnek a kétszerese, amit ő adott a birtokért.

Ily körülmények között könnyen érthető, hogy az a néhány 10,000 forint, amibe *Szápáry* László grófnak politikai kalandja került, nem igen fájhatott a nemes grófnak.

Megdöbentő azonban az a könnyelműség, amely a lipuidálást eszközölő bankok ezen eljárásából kitűnik. Így csak idegen pénzzel lehet banni és épen nem csodálható, hogy a lipuidálást végző bankok ráfizettek erre a kis manóverre.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Kedd: Sötétség, szimű. (Páros bérlet.)
Szerda: Tavasz, operette. (Páratlan bérlet.)
Csütörtök: Tavasz, operette. (Páros bérlet.)
Péntek: Tavasz, operette. (Páratlan bérlet.)
Szombat: Tavasz, operette. (Páros bérlet.)

* **Tavasz.** A *Sötétség* beutatója után most két esemény foglalja le magának a színházlátogató közönség érdeklődését: a *Tavasz* szerdai bemutatója és *Novelli* vendéglátása. Időrendben a *Tavasz* premiérje áll közelebb hozzánk. Ez az operett ma egyike a legnépszerűbb színházi újdonságoknak. Technikai hatás dolgában elsőrendű látvány lesz az utolsó felvonás végén bemutatandó *részalakóadalom* című balett, melyet 56 kislány fog eljuttatni.

* **Mikor a mécses már csak pislog.** Ezt a címet adta *Mikszáth*, a zseniális író, legutolsó kötetének, mely a napokban hagyta el a sajtót. A címben, úgy látszik, célzás van arra, hogy az öregedő (?) *Mikszáth* ma már kevesebbet ír és a „pislogó mécses” ezt példázza. De a címet meghazudtolja a tartalom: a *Mikszáth* jóízű, derűs humora az öletes causeur sziporkázó szelleme, a nagy vonásokban odavetett s mégis lebilincselő mese szövevénye talán soha se nyilatkozott talán fényesebben, mint éppen ebben a kötetben, — mintha *Mikszáth* csak önmagára akart volna rácafolni, bebizonyítván ennek írásával, hogy a „mécses” éppen nem pislog, hanem nagyon is lobog. A jelen kötetben négy nagyobb novella és két rövidebb rajz van. A *Mikszáth* írásai mind olyanok, hogy nem lehet félbehagyni az olvasásukat; a ki beléjük fog, aligra teszi le a könyvet, míg az utolsó betűt is föl nem falta: s éppen ez a megvesztegető, lebilincselő causeur talentum az, a mely *Mikszáth*ot minden modern írónk fölébe emeli. Az igen finom papírosra nyomott könyvet a *Légrády* testvérek adták ki s megrendelhető náluk (Budapest, V. Váci körút 78.), de kapható minden hazai könyvesboltban is. A háromszáz lapos, értékes kötet ára 4 korona.

A politika eseményei.

(Tisza beszédének hatása. — A vízszatéró Apponyisták. — Az ellenzék és a delegáció. — Ellenzéki vármegyék.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 14.

A politikai körök érdeklődése ma két felé oszlott. Az egyik Tisza beszédét illette, a másik a delegációkat.

Tisza mai beszéde nagy és mély hatást keltett a parlament összes pártjain. Beszéde egyes részeinél a Ház minden oldalán tapsoltak. A beszéd után a képviselők kitódultak a folyosóra, a hol élénk eszmecsere folytattak a beszéd körül. A *Kossuth*-párt tagjai teljes elismeréssel adóztak; az *Ugron*-párt tagjai is kénytelenek voltak elismerni, hogy a beszéd fölötté áll minden kicsinyes pártpolitikának. Hasonló helyzetben volt a *néppárt* is. A beszéd hatása alatt történt, hogy négy volt nemzeti párti képviselő bejelentette a szabad-élvü pártba való visszalépését, a melyről lapunk más helyén írunk.

Hír szerint a volt nemzeti párt tagjai közül még többen vissza akarnak térni a szabad-élvü pártba, de csak az obstrukció megszűnése után.

A delegációk ülésére számos ellenzéki képviselő ma Bécsbe utazott. Elmentek többen a *Kossuth*-párt tagjai közül. Ezek tudvalevően nem vesznek részt a delegációban, de azért megjelennek az albizottságok ülésein, és nem lehetetlen, hogy a mint tavaly is megtörtént, újra megfogják zavarni a tanácskozásokat. Az *Ugron*-pártnak csaknem minden tagja Bécsbe utazott, még azok is, a kik nem tagjai a delegációnak.

Ma két törvényhatóság nyilatkozott meg a

politikában. *Zala*-megye tudomásul vette Tisza István kormányralépését, de kimondta, hogy az új kormányt nem üdvözli; *Heves*-megye pedig, *Szederkényi* vármegyéje a belügyminiszter megsemmisítő rendeletével szemben is főtartotta az adószedést eltiltó határozatát.

Foglalkoztak azzal a nagyszabású beszámoló beszéddel is, a melyet *Kossuth* Ferenc Cegléden választói előtt mondott. A függetlenségi párt számos tagja kísérete vezérét Ceglédre.

József főherceg leánya meghalt.

(Klotild főhercegnő.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 14.

József főherceg családjában nagy a gyász, amelyben bizonyára az egész magyar nép is osztozik. József főherceg leánya, *Klotild Mária Rainéria* főhercegnő, egy tizenkilenc éves leány az éjjel két órakor meghalt.

A megrendítő gyászeset teljesen váratlanul érte a magyar főhercegi családot. — Nem mintha viruló egészségnek örvendett volna a főhercegisasszony. Régóta szívbjában szenvedett már, de a betegségnek sohasem volt akut jellege. Csak tegnap este lett hirtelen rosszul és ez a rosszullét — sajnos — nagyon is hamar végzetessé vált.

A halál Alcsuton következett be, s arról nyomban táviratilag értesítették József főherceget, aki családjával Fiumében tartózkodik, s futár hozta meg a gyászhirot a királyi palotába, *József* *Agost* főherceg családjához *József* főherceg megérkezett délelőtt Budapestre, s egyenesen folytatta útját Alcsutra.

A főhercegisasszony halála mindenütt igaz s őszinte részvétet és megdöbbenést keltett.

A halálesetről részben telefonon, részben táviratilag értesítettek a megfelelő tényezőket. A főhercegisasszony: *Klotild Mária Rainéria* 1884. május hó 9-én született a fiumei kastélyban.

A holttestet az *Entreprise* kiküldött bázis tisztjei még a mai nap folyamán ravatalra helyezték. A holttestet aztán külön vonaton Budapestre hozzák s valószínűleg a Szent-István templomban teszik ravatalra. Innen viszik le a fiatal főhercegnőt a templom alatt levő nádor-családi sírba, örök nyugalma helyére, bátyja, a szerencsétlen véget ért *László* főherceg szarkofágja mellé. A holttestet Alcsuthon fogják ideiglenesen felravatalozni, a hova az *Entreprise* des pompes funebres elküldött egy ideiglenes katafalkot a szükséges felszereléssel s ép oly remekművő alapakka szarkofagot, a minőben *László* főherceget temettek.

Pör az Oceánon át.

(Kacziány Géza parochiája.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 14

Két református lelkész pör foglalkoztatta ma a budapesti büntető járásbírósgát. Egy világrész választja őket el egymástól; az egyik itt van, a másik, aki különben ismert levő, érdekes ember, a tengeren túl s onnét panasolta be lelkésztársát.

A panaszos, a mint lapunknak táviratozták, *Kacziány* Géza. *Kacziány*, a volt budapesti tanár és író, a mint tudvalevő, néhány hónappal ezelőtt Amerikába utazott, a hol a *youngstown*-i magyar református egyház őt lelkészévé választotta.

Alighogy a lapok az új misszionárius működéséről megemlékeztek, megjelent a fővárosban *Tegza* *László* ugcsovármegyei tiszteletes és *Kacziány* volt tanárkollégái s az ev. ref.

konvent vezető tagjai előtt azt állította, hogy Kacziány az ő hajójegyével utazott Amerikába, az őneki utalványozott hetven dollár utiköltséget vette és használta föl, mert a youngstownei magyar református egyház őt (Tegzát) választotta meg lelkesévé.

Ez a híresztelés fülébe jutott Kacziánynak, aki *Olsavszky* dr. ügyvéd útján, rágalmaszást vétsége miatt feljelentést tett a büntető járásbírósnál Tegza ellen.

Ma tárgyalta a budapesti büntető-járási bíróságnál *Schirilla* dr. bíró az ügyet, aki mindent elkövetett, hogy azt békésen lehessen elintézni. Nem sikerült. A tiszteletes mindenbe beleegyezett, de a mikor a bocsánatkérésre került a dolog, megkötötte magát, nem akart bele menni.

Erre a bíró a jövő év január 4-ére új tárgyalást tűzött ki s arra tanukul megidézte *Bánffy Dezső* báró és *Kun Bertalan* ev. ref. szuperintendenseket és Kacziány Géza felelőségét.

Vissza a szabadelvű pártba.

(Négy belépés.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától —

Arad, december 14.

Issekutz Győző, *Blaskovics Ferenc*, *Sziklay Ede* és *Szentiványi Gyula* volt nemzetipárti képviselők, akik legutóbb *Apponyi* grófot követve, a szabadelvű pártból kiléptek, elhatározták, hogy ismét belépnek a szabadelvű párt kötelékébe. A négy belépés *Tisza István* gróf mai beszédének hatása alatt történt, s arról a következő szövegű közös levélben értesítették *Podmaniczky* bárót, a szabadelvűpárt elnökét:

Kegyelmes Uram!

Az osztrák támadások megisméltése azon meggyőződést érlelte meg bennünk, hogy a kormányzati ágak részletkérdéseinek előtérbe lépő eltéréseknek el kell homályosulniuk a 67-es alapon álló politikusok előtt akkor, a mikor azon támadások visszaverése, a 67-es alap hamisítatlan fentartása és a magyar közjog megvédése nehezül a magyar kormányra.

Gróf *Tisza* István miniszterelnök urnak mai parlamenti beszédében a magyar közjog komoly, határozott és becsületos védelmét, és azt látjuk, hogy a védelem keretében a kormány minden melléktételek kizárásával az ország jogainak csorbított fenntartását tűzte ki feladatául. E védelemben a kormányt támogatni hazafias kötelességünknek tartjuk. Midőn tisztelettel bejelentjük az országos szabadelvű pártba való belépésünket, tesszük ezt főleg azért, hogy kifejezést adjunk a kormány ma megnyilatkozott nemzeti politikája iránti bizalmunknak és annak, hogy bármi nehéz harc az, a melyet a magyar kormány a magyar közjog védelmében meg kell küzdenie, a mi együttes támogatásunkra számíthat és hogy ezen önzetlenül felajánlott támogatásunkkal is kormányunkat jövő hazafias küzdelmében csekély tehetségünk mérvéhez képest meg nem alkuvó készséggel megerősíteni kívánjuk.

Fogadja Nagyméltóságod hazafias üdvözlétünk kifejezését.

Budapest, 1908. december 14-én.

Issekutz Győző, *Sziklay Ede*,
Blaskovich Ferenc, *Szentiványi Gyula*.

Mind a négyen hasonló tartalmu levelet intéztek gróf *Apponyi* Alberthez, a szabadelvű-pártba való belépésüket tudatván.

A gyulai regény.

(A vád alá helyezett bűnszövetség.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, december 14.

A gyulai sötét, elvetemültséggel teli eset erősen foglalkoztatja a bíróságot. A gyulai törvényszék vádpanácsa vasárnap foglalkozott *Nyisztor* ornénak, kedvesének és a fölbérelt embereknek az ügyével, a kik tudvalevően *Nyisztor* né férjét, a gyulai törvényszék egy bíróját, meg akarták mérgezni. A vádpanács végzése még nem jutott nyilvánosságra, de a rémes szenzáció több érdekes részlettel bővült. Gyulai tudósítónk ezekről a következőket jelenti:

A gyulai kir. törvényszék vizsgálóbíró-helyettese e hó 10-én végzést adott ki, a mely így kezdődik:

O felsége a király nevében!

A büntető-törvénykönyv 65. és 278. §-ai szerint minősülő gyilkosság büntetékének kíséreltetével és a büntető-törvénykönyv 258. §-ába ütköző, gyilkosság elkövetésére irányzott szövetség büntetékével vádolt dr. *Nyisztor* Adorján, *Kubik* Gyula, *Brát* Tógyerné, *Argyelán* Tódorné és *Joszi* Péter elleni büntető-ügyben a gyulai kir. ügyészség 6811/903. k. ü. sz. indítványa alapján a gyulai kir. törvényszék alulírott vizsgálóbírója a következőképp végzett:

Elsőrendű terhelt: dr. *Nyisztor* Adorján, né, született *Mudrony* Anna, másodrendű vádlott *Kubik* Gyula békéscsabai lakos, harmadrendű vádlott: *Brát* Tógyerné, születet *Lukács* Julianna, negyedrendű vádlott *Argyelán* Tódorné született *Joszi* Mária.

ötödrendű vádlott *Joszi* Péter gyulai lakos ellen

gyilkosság büntetékének kísérelte, gyilkosság elkövetésére irányzott szövetség miatt a vizsgálat elrendeltetett.

Az ügyészség javaslatának azt a részét, a mely a vádlottak letartóztatását kéri, elutasította a vizsgálóbíró. A végzés hosszu indoklása ismerteti a sötét bűnnek történetét, úgy, a mint azt vasárnapi számunkban megírtuk.

A kir. ügyész a vizsgálóbíró végzését megfélebbeste. A gyulai kir. törvényszék vádpanácsa e hó 12-én összeült és a késő esti órákig tárgyalta az ügyészség felelőzését, különösen annak a vizsgálati fogságot javasoló részében. A vádpanács végzését a legszigorubb hivatalos titok pecsétjével őrzik s a míg ezt ki nem hirdetik, semmit se tudnak annak tartalmából.

Egész Békésvármegyét nagy izgatottságban tartja a rettenetes bűn *Kubik* Gyulát, az eset egyik hőstét, *Fábr* Sándor dr. alispán a vizsgálatot elrendelő végzés alapján fölfüggesztette a békéscsabai főszolgabíróságnál viselt irnoki állásától. *Kubik* Gyula e hó 12-én Gyulán volt, a hol megbizta dr. *Martos* József ügyvédet, hogy a vizsgálóbíró végzése ellen felfolyamodást adjon be.

Kubik fennen hangoztatja ártatlanságát. Egy paksaméta levelet mutogat; ezek *Nyisztor* nének hozzá intézett szerelmes levelei. Ezekkel akarja bizonyítani ártatlanságát. Érdekes, hogy e levelekben *Nyisztor* né a legönmegőbb szerelmi áradások közepette pénzt kért *Kubik* tól, sőt kapott pénzt is nyugtázott. Ez annyival különösebb, mivel *Nyisztor* né a legrendezettebb anyagi viszonyok között éltek, és a férj uri módon, bőkezűen gondoskodott neje kényelméről s igényeinek kielégítéséről, *Kubik* pedig a szerelmi viszony előtt eladósodott, szegény fráter volt, s a viszony alatt kezdett jobb mód-

ra szert tenni; dicsekedve mutatta arany óráját láncát, majd egyéb ékszereket is; ötven, száz forintos bankokat.

Nyisztor né sulyos betegen fekszik nővérénél, *Lukács* András főszolgabíró nejeinek lakásán, a hol özvegy édesanyja is ápolja. Attól tartanak, hogy a nagy lelki megrázkódtatások hatása alatt újabb öngyilkossági kísérletet talál elkövetni, s ezért kettőzött gonddal vigyáznak rá.

MULATSÁGOK.

Farsangi naptár:

December 31. Kereskedők Szilveszter-estélye (Központi Szálló.) — A pécskai ifjuság táncvigalma (Haller-szálló.)
Január 2. Kaszinó-estély (Saját helyiség.) — A Székely-Oththon estélye (Központi Szálló.)
Január 9. A Vörös Kereszt és Fehér Kereszt-egyesületek nagy ünnepe (Központi Szálló.) — Hivataloszolgák bálja (Kass vendéglő.)
Január 16. Az atletikai klub bálja (Fehér Kereszt.)
Február 2. Tanítók bálja (Polgári fiúiskola.)
Február 13. A szegény tanulókat segélyező egyesület bálja (Fehér Kereszt.)

(=) A pécskai ifjuság december 31-én a Heller szálloda összes termeiben, a pécskai szegény iskolásgyermek felruházására tombolával egybekötött zártkörű táncvigalmat rendez.

Apponyi nem megy a király elé

(A delegáció előkészítése.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, december 14.

A képviselőház mai ülése alatt a delegáció tagjai előértekezletet tartottak, a melynek több nevezetes momentuma volt, közöttük *Apponyi* nak az a kijelentése, hogy „magánügyei miatt” nem jelenhetik meg a delegációnak az uralkodó előtt való tisztelgésén. Ez nyilvánvalóan még annak az udvari bálnak a következménye, a melyen a király *Apponyi* t, akkor még képviselőházi elnököt, tüntetően mellőzte, és kihagyta a megszólítottak sorából.

Az előértekezletet a *Polonyi* Géza beszédét követő szünet alatt tartották meg a magyar delegáció tagjai. Ezen elnökké *Szapáry* Gyula grófot, alelnökké *Szell* Kálmánt választották meg. A még mindig betegeskedő *Szapáry* helyett *Szell* Kálmán fogja a delegációt vezetni a király elé.

Az elnök választás után megválasztottak a delegáció albizottságának tagjait.

Ugron Gábor jelentkezett szólásra. Azt kívánja, hogy a közös miniszterek a magyar delegáció zárt ülésein is magyarul nyilatkozzanak képviselőik útján, továbbá, hogy az osztrák delegáció Bécsben is előbb tartson ülést, mint a magyar, hogy a magyar delegáció ülésének az osztrákok tanácskozásain elhangzottakra reflektálni lehessen.

A szokás ugyanis az, hogy mindig a vendég-delegáció tart előbb ülést, azaz: Budapesten az osztrák, Bécsben a magyar. *Ugron* azt proponálta, hogy az említett körülményre való tekintettel szakítsanak ezzel az udvariassági szokással, és Bécsben is az osztrák delegáció ülészen előbb.

Tisza István gróf azt felelte, hogy *Ugron* ezen kívánságait a delegációban előterjeszheti.

Apponyi Albert kért szót. Miután — úgy mond — ő a szabadelvűpárt bizalmából tagja a delegációnak, azóta pedig a szabadelvű pártból kilépett, ezt a tisztséget rendelkezésre bocsátja.

Ezt a delegáció nem fogadta el, a mire *Apponyi* kérte, hogy ne a külügyi, hanem a hadügyi albizottsághoz osszák őt be. Ez megtörtént.

Ezután következett az értekezlet pikantériája: Apponyi kimentette magát, hogy *magánügyeinek elintézése miatt* nem vehet részt a delegációnak ő felsége előtt való tisztelegésen, azonban a delegáció ülésén részt vesz.

A delegáció tagjai ezt minden szó nélkül tudomásul vették, csak néhányan sugtak össze, visszaemlékezve a májusi udvari bálra . . .

A levágott haj.

(Feleség a férj ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 14.

Egy válopörnek véres, szomorú epizódja az az ügy, a melyet ma az aradi törvényszék felelőbírói tanácsa tárgyalt és a melynek vádlottja egy aradmegyei román lelkész, aki hirtelen felindulásában *levágta a felesége haját* és azt *meg is sebezte*.

Az ügynek előzményei ezek:

R. L. aradmegyei gör. kel. román lelkész ezeltől néhány évvel nősült meg. Fiatal, szép leányt vett el; egy kisebb aradmegyei faluban választották meg az ifjú papot s mindketten odaköltöztek.

A fiatal házaspár eleinte jól élt, később azonban sivár anyagi gondok ellentétet támasztott a házastársak között. A feleség többször panaszkodott bizalmasainak, hogy férje nem ad neki ruhára való pénzt, csak annyit ad neki, amiből a szegényes kosztot előállíthatta.

Később azonban komolyabb bajok következtek. Az asszonyról beszélni kezdtek. A nevét együtt emlegették egy odaváló tanító nevével s a mint később kiderült, nem is ok nélkül.

Egy alkalommal R. L., a férj megtudta, hogy a felesége őt megcsalja. Olyan levelek kerültek a birtokába, melyekben a felesége a tanítót egyszerűen tegezi és neki egyéb igen bizalmas dolgokat mond el.

Dühében hazarohant és a feleségén szörnyű bosszút állt. Kést vett elő és tőből levágta gyönyörű hosszú haját. Azt mondja, hogy szerelmes volt ebbe a hajba s ezért akarta megfosztani a fekete kincstől feleségét. Azután a késsel megvágta az asszony száját és a kezét, mely védelmül emelkedett az archoz.

Az asszony egy ismerőshez, a másik paphoz menekült, akit azután elküldött férjéhez a gyermekéért, mert félt, hogy dühöngő férje ezt is bántalmazza.

A házastársak kölcsönösen megindították a válopört, azonfelül az asszony az aradi járásbírósnál *súlyos testi sértés* miatt fel is jelentette a férjét.

Az aradi járásbíró R. L.-t a számos enyhítő körülmény figyelembe vételével elítélte 50 korona fős és 50 korona mellékbüntetésre, súlyos testi sértés miatt és 50 korona pénzbüntetésre becsületsértés miatt.

A felek felebbeztek s ma a törvényszék felelőbírói tanácsa helyben hagyta a járásbíró ítéletét.

EGYESULETI ELET.

(*) Az aradi Asztalos Sándor társaság mint szoborbizottság tagjait tisztelettel értesitem, hogy az egylethelyiségben folyó hó 16 án, szerdán este fél kilenc órakor kezdődő szórakoztató estélyt rendezünk, melynek műsora a következő:

1. Elnöki megnyitó. 2. Az aradi csata. Irtó és felolvassa Gáza Béla. 3. Enek. 4. Kacagtató. Előadja Füredi József. Gáza Béla, a rendezőség elnöke.

Meggyilkolta a feleségét.

(Véres családi dráma Aradon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 14.

Tragédia történt ma Aradon. A szereplői egyszerű emberek, a történet azonban a maga véres kimenetelével mélyen megdöbbentő. Egy viruló, fiatal asszonyt meggyilkolt az ura, mert nem akart vele együtt élni. Kést döfött a szívébe, mert hiába kérlelte, nem akart elállni a választól. Az áldozat mindenesetre szájalomraméltó, de így csupán a tragédia utolsó jelenetét vizsgálva, nem áll előttünk teljes sajnálatos formájában az asszony. Mert az áldozattá lett nőnek sok-sok oka volt arra, hogy az urához ne menjen vissza. A mai befejezést hosszú szenvedés előzte meg, melyben az asszony egész az utolsó ideig kitartott.

A gyilkos Hottinger János aradi cipész mester, az áldozat Hottingerné, szül. Matiska Mária, ki néhány hónap óta különválva élt a férjétől. A véres esemény ma este fél hat órakor történt az Andrássy-téri Reinhart-féle (volt Reck)-házban, hol Hottingernének ruhamosó üzlete van. A gyilkosság részletei a következők:

A brutális férj.

Nyolc év előtt vette el Hottinger a feleségét, kitől egy fia is született. Már régen nagyon rosszul bánt vele, de az utóbbi két esztendő alatt, hogy a Reinhart-ház hátsó udvarán laknak, különösen szomorú napokat élt az asszony. Hottinger a mesterségét nem igen folytatta, hanem inkább abból szeretett volna élni, amit az asszony keres a fáradságos ruhatisztításból. E mellett részeges is volt, s a feleségével nagyon gyakran csinált zajos jeleneteket. Különösen akkor volt nagy baj a háznál, ha az asszony nem adott a részeges urának pénzt. Ilyenkor azután meg is verte Hottinger a feleségét. Egy ízben — úgy mondják a házbéliek — fejszét is fogott rája.

Az asszony végre megunt a verést és elzavarta az urát, lévén ő a kereső fél a háznál. Hottinger elment, de könyörgésére ismét visszafogadta a felesége. Egy ideig együtt éltek, s ismét csak el kellett válniok, mert a férfi a régi életet kezdte. A szegény asszony utóljára is megindította a válopört a férje ellen.

A gyilkosság.

Ma délután fél hat óra előtt Hottinger meglátogatta a feleségét. A mosóüzletben befejezték a munkát, s az asszony fel volt öltözve, hogy a színházba menjen, hova már meg is váltotta a jegyét. A mosodában Hottingerék fia és egy fiatal leány tartózkodott még.

Hottinger felszólította az asszonyt, hogy vessen már véget a külön életnek, éljenek együtt, majd meglátja, megjavul.

— Nekem elég volt már — mondta az asszony. — Nem hiszek már neked.

— Hát nem akarsz, — fenyegetődött a férj — megbánod!

Ekkor már olyan indulatban volt Hottinger, hogy az asszony, aki ismerte a durva természetét, megijedt tőle, és kifelé tolt a szobából. Amíg taszította, Hottinger hirtelen nagy kést rántott elő kabátja alól és az asszony mellébe döfte. A kést egyenesen a szívébe hatolt, úgy hogy Hottingerné hang nélkül dőlt az ablakmélyedésbe, hova a férje szorította, azután a földre rogyott. A szurás azonnal megölte.

Hottinger ekkor eldobta a kést és kirohant a szobából. A fiu, aki a gyilkosságnak ta-

nuja volt, jajgatva futott ki az udvarra s fel-lármázta az egész házat. A kiáltozásaira elősiető házbéliek a menekülő Hottingert elfogták.

A nyomozás.

A rendőrség azonnal tudomást szerzett a véres eseményről. Megjelent a helyszínen Green Nándor tb. főkapitány, Zubor Andor fogalmazó detektívekkel és rendőrökkel, Tisch Mór dr. tb. főorvos, később Nagy József dr. vizsgálóbíró, Lehmann Viktor és Fikler Károly alügyészek.

Az asszonyon segíteni már senki sem tudott, csak a halált konstatálhatták rajta. A kés a szívet vágta át s ez okozta rögtön halálát. Megállapították, hogy Hottinger több ízben is beleszurt az asszony testébe. Nem húzta ki a kést, hanem benn a sebben mártogatta meg többször. Ezt mutatja a seb, melyből belől több szurás helye nyílik. Az asszonyból aránylag kevés vér folyt, mert a ráfeszülő ruhája leszorította a sebet.

A kés, melylyel Hottinger a gyilkosságot elkövette, a földön feküdt a halott mellett. Huszonöt centiméternyi, fanyelű, olcsó eszköz, mely még egészen új. Egyedül hivatása az volt, hogy a fiatal asszony életét kioltsa. Rédl detektív kinyomozta, hogy Hottinger a kést Nádor üzletében vette.

Az áldozatota temető halottas házába szállították, a gyilkost pedig felvitték a városházára, hol Zubor Andor fogalmazó hallgatta ki hosszasan. A jegyzőkönyvön kívül helyszíni rajzot is készített.

Hottinger negyven év körüli, alacsony, szürkülő fejű, vörös bajuszos ember. Mélyebb hatás nem igen látszott rajta. Nyugodtan felelt a fogalmazó kérdéseire. A keze erősen vérzett, mert szurás közben megvágta a késsel. Sebét kötéssel látták el.

Hottinger beismerte tettét. Az okra nézve azonban egészen mással állt elő, mint amit a tények és az utolsó idők eseménye mutattak.

A suszter Othello.

A gyilkos suszter a saját vallomása alapján tragikus hős, valóságos Othello. Nem azért ölte meg az asszonyt, mert nem akart együtt élni vele, hanem, mert *feltékeny volt veé*. Egy csendőrt emleget, akivel a feleségének dolga volt, úgy tudja, meg is csalta vele. Ebben az irányban azonban a vallomása nagyon homályos és zavaros. De határozottan állítja, hogy a szerelemföltés vitte végzetes elhatározására.

— Nem tudtam elviselni, — mondta — hogy az asszony másé legyen. Ha nem él velem, jó, belenyugodtam volna, de hogy mással legyen együtt, abba nem. Elhatároztam, inkább mind a ketten haljunk meg. Ugy akartam, hogy magamat is megölöm.

Elmondta, hogy hosszabb idő óta sejtí a felesége hűtlenségét, azonban csupán most péntek óta bizonyosodott meg a dolgról. Ekkor eltökélte, hogy megfogja ölni. Elment kést vásárolni Nádor József Weitzer János-utcai kiskereskedésébe. Olyan kést kért, amelyet egy koronáért adnak. Kettőt tettek elébe: egy nagyobbat és egy kisebbet. A kisebbik kést választotta, melyet azóta folytonosan magánál hordott. Azt mondja nem élesítette ki, hanem úgy van ma is a kés, ahogy vette.

Ezzel a fegyverrel állított be ma délután az asszonyhoz, elhatározván, hogy megöli, ha nem akar vele élni. Véres szándékát végre is hajtotta, még pedig a legteljesebb befejezéssel.

Hottingerné válopör.

A szegény asszony utolsó napjának érdek-kes epizódja az, melyben válopörével kapcsolatban szerepelt.

Hottingerné még augusztus hóban meg-

blzta Révész Mór dr. ügyvédet, hogy indítson válópert a férje ellen. A válókereset indokolása keserves panaszkodás volt.

— A férjem — mondta az ügyvédnek — nagyon csunyán bánik velem. Nincs egy jó szava sem hozzám, nem dolgozik, hanem belőlem akar élni. Nem nyugszik, míg a keresményemet, amit fáradságos munkával szerzek meg, el nem veszi tőlem. Eleinte odaadtam neki, de utóbb láttam, hogy ennek nincs vége s megtagadtam a követelését. Erre azután ütött vert, úgy hogy kiállni tovább nem bírtam. Nem lehet vele együtt élni, akár hogy próbálom is.

Révész Mór dr. elfogadta a megbízatást, s meg akarta indítani a válópert. Mielőtt azonban ezt megtehetné volna, újból megjelent nála az asszony, s kérte, hogy ne indítsa meg a pert.

— Az uram visszajött — mondta — megígérte, hogy megjavul. Visszafogadtam, meglátom, hátha igazán jobb utra tért.

A jóhiszemű asszony csalódott, mert Hottinger ismét olyan gyalázatosan bánk vele, mint annakelőtte. Erre a szerencsétlen nő ismét felkeresta ügyvédjét s felkérte, indítsa meg újból a válópert, mert az urával nem lehet együttmaradni.

Révész a keresettel el is készült, s a napokban akarta beadni a törvényszékhez.

A mai délután Hottingerné tárgyalni akart ügyvédjével, s meg is jelent négy óra előtt annak Salacz-utcai irodájában. Révész azonban, ki ma estig távol volt Aradtól, nem találta ott hon. Hogy mit akart mondani az ügyvédnek, az irodában nem árulta el, annyi azonban bizonyos, hogy a válópöréről óhajtott értekezni. Mikor Révész dr. hazakerkezett, szerencsétlen kliensének halálhírével fogadták.

HIREK.

Doktor juris, mint suszterinas.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 14.

Békéscsabán beállt egy cipészhez inasnak — egy doktor juris, a jog- és államtudományok tudora. A nem mindennapi különködésnek, a melyet el se hinnénk, ha nem jelentenének föltétlenül megbízható adatokat felőle, az az oka, hogy az illető lelkes híve Tolsztojnak és azt az elvet érvényesíti önmagával szemben: az emberi boldogságnak az az alapja, hogy minél kevesebb igénye legyen az embernek. Az érdekes esetről a következőket táviratozzák lapunknak:

Budapesten, a Máv. igazgatóságnál volt alkalmazva dr. B. Géza, mint díjnok. A Máv. igazgatósága őt, képzettsége alapján fogalmazóvá akarta előléptetni. Mikor B. Géza ezt megtudta, arra kérte előljáróit, hogy ne nevezzék őt fogalmazóvá; neki teljesen elég a diurnista-állás; de ha igazán boldoggá akarják tenni, nevezzék ki két forinttal napidíjas irnoknak és a teljes munkaerejét és szorgalmát följánlja a vasutnak.

Ugy szokott lenni, hogy a ki vágyik valamire, az nem kapja meg, a kinek pedig nem kell, azt üldözi. Így történt ez dr. B. Gézával is.

A Máv. igazgatósága tegnapelőtt kinevezte fogalmazóvá. Erre dr. B. Géza lemondott állásáról, és Békéscsabára utazott, a hol beállott egy odaváló cipésmesterhez inasnak.

Ebben a hivatásban akar élni Tolsztoj nagy elvének.

— Rainer főherceg jubileuma. Bécsből sürgönyzik: Rainer főherceg most üli hatvanéves katonai szolgálati jubileumát. A király ez alkalomból legfelsőbb kéziratot intézett hozzá. A

jubileumra ma Bécsbe érkeztek: Péter Ferdinánd főherceg Linzből, József Ferdinánd főherceg Laibachból, Frigyes főherceg Pozsonyból és Jenő főherceg Innsbruckból. Ferenc Szalvátor főherceg és Mária Valéria főhercegnő este Wallseeből. A jubileum Klótid főhercegnő halála miatt csendes ünnepély lesz. A Buroban tervezett nagy ebéd elmarad.

— Dániel Gábor tanácsosi esküje. Bécsből táviratozzák: A király ma délelőtt tíz órakor Dániel Gábor képviselőházi volt alelnököt valószínűs belső titkos tanácsosi minőségében eskettette fel. Az ünnepies szertartáson Gulochowsky gróf külügyminiszter és Abensperg-Traun Hugó gróf szerepeltek. Az eskümintát pedig Schultes Károly lovag miniszteri tanácsos olvasta fel.

— A karácsonyi kirakatok előtt. Megint elevenebb az utcák képe, kivált az esti órákban, amikor sárgó gyereksportok verődnek össze a fényesen kivilágított karácsonyi kirakatok előtt. Elnézegetik a cifra játékszereket és mindegyik választ magának egyet; persze, csak gondolatban. A szépen kiöltözött úri bébék mellett, akiket a nevelőkisasszony kísér sétájukban, ott látni a sápadt arcú, szakadt ruhájú gyermekeket is, akiknek csak nézni szabad a karácsonyi költészet csillogását, annak a reménye nélkül, hogy az övük legyen a szókehajú bábu, vagy a magától szaladó vasút. Kis szívük azért mégse fáj túlságosan: mert megszokta már mindegyikük a lemondást. Most elnézik a kirakatokat, amelyekben mások számára ragyog a menyország minden kincse; szent karácsony estéjén pedig megint az utcákat róják majd és elnézhetik, mint ömlik alá a paloták ablakaiból a karácsonyfák fénye. Ez a fényesség az övük, más semmi: de azért beéri vele. Sokan vannak, akiknek már gyerekkorukban elég öröm az, ha a mások boldogságát szemlélhetik.

— Aradváros választói. A város központi választmánya ma ülést tartott, melyen az 1904. évi választók névjegyzékét véglegesen hitelesítették. A választók száma 3544, mely szám 33 al nagyobb az ideinél. A névjegyzékben egy változás történt csupán, amennyiben Komlós Ferenc kereskedőt a kuria rendeletére a választók közé felvették.

Institóris Kálmán polgármester elnöklése alatt jelen voltak az ülésen: Deutsch Bernát, Kristyórá János, Remetey F. Károly, Reicher Ferenc, Simay István, Steinhardt Mór dr., Szalay Antal, Vannay Gyula.

— A hadügyminiszter nyelvrendelete. Hirtadtunk a temesvári hadtestparancsnokságnak a hadügyminiszter utasítására kibocsátott parancsáról, a mely a tisztoknak az ezrednyelv megtanulását hagyja meg. A rendeletnek alapja az, hogy a szolgálati szabályzatban ki van mondva, olyan tiszt, aki három évi szolgálat után az ezred nyelvét nem sajátítja el, nem nevezhető ki főtisztnek. Pitreich rendeletet bocsátott ki, melyben erre a szabályzatra hivatkozva meghagyja, hogy valamennyi ezredben gondot fordítsanak arra, hogy a tisztok az ezred nyelvét elsajátítsák. A rendelet kiterjed azokra az ezredre is, ahol német az ezred nyelve. Ilyen ezred különben mindössze hat van. A rendeletet a német ezredre azzal indokolják, hogy akik itt szolgálnak, nem helyezhetők át más ezredre, ahol az ezred nyelve nem német, vagy ha mégis áthelyeztetnek, idős korukra kénytelenek idegen nyelvet megtanulni. A hadügyminiszter azt rendeli, hogy minden ezredben tanfolyamot állítsanak fel az ezrednyelv elsajátítása céljából, a német nyelvű ezredet pedig arra kötelezi, hogy az ott szolgáló tisztok valamely más nyelv megtanulására rendezzenek be tanfolyamot. A rendeletet azzal indokolják, hogy a tiszt, aki a legénység nyelvét érti, az a legénység oktatásában sokkal na-

gyobb eredményeket ér el, mint az olyan tiszt, aki nem érti a legénység nyelvét és tolmáccsal kénytelen magát megértetni. A modern hadviselési taktika is szükségessé teszi, hogy a tiszt közvetlenül érintkezék a legénységgel, így például az előrsi és kémszolgálatnál, amikor a tisztnek szüksége van rá, hogy közvetlenül jussanak hozzá az információk. Az argumentumok közé tartozik az is, hogy a két éves katonai szolgálat után még szükségesebb lesz, hogy a kiképzés gyorsabban történhessék s minden olyan akakályt elhárítsanak, ami a legénység kiképzését megnehezíti. A nyelv-tanfolyamokat minden ezredben aképen alakítják meg már a jövő évben, hogy a tisztok taníthassák egymást. A tanfolyamok rendjét bizottságok állapítják meg s a bizottságokba mindenütt beválasztanak egy-egy főtisztet. Arra tekintettel lesznek, hogy a tisztok eddigi szabadidejét a tanfolyamok ne rövidítsék meg. A törzstisztekre nézve is kötelezővé lesz az ezred nyelvének a megtanulását. A tartalékos tisztokra természetesen nem terjed ki a rendelet, de azokat is figyelmeztetik, hogy igyekezzenek az ezred nyelvét elsajátítani. A katonai részről a rendelethez fűzött kommentárokbansúlyosan is hangsúlyozzák, hogy a rendelet nem jelenti azt, hogy valamely nemzeti kívánalmakat akarnának vele kielégíteni, sem pedig, hogy nemzetiségi követelményt teljesítenének.

— Panama egy román pénzügyintézetnél. Versecről táviratozzák: Versecen a márrégebben fennálló Lucaerul nevű román pénzügyintézet mellett egy újabb alakult Komora név alatt, illetőleg az utóbbi pénzügyintézet egyik közelfekvő faluból ide tette át székhelyét. Már régebben is beszélték, hogy baj van a Komoránál. A múlt napokban megjelent Versecen a királyi törvényszék vizsgálóbírája, Illiczky Mihály és a város főkapitánya, Szekeres Zoltán és megvizsgálták a bank pénztárát. A vizsgálat kiderítette, hogy a pénztárból 30,000 korona hiányzik. A vizsgálóbíró kérdőre vonta Ietruc Jakab és Ljuba Pál tisztviselőket, kik a hiányt a betegesen fekvő Molin I. igazgatóra háritották. Ennek dacára is Ljuba letartóztatását elrendelték és fogantatották. Egyben a nevezett és a felügyelő bizottság tagjainak vagyonára a bűnügyi zárlatot elrendelték. A vidéki román földmivelők között nagy feltűnést keltett a felfedezett hiány és tegnap valóságos ostrom alá fogták a pénzügyintézetet betétekért, melynek egy része azonban, úgy látszik, elveszett.

— Königswarter báróné meghalt. Párisból táviratozzák: Königswarter Eleonora bárónő, Königswarter Miksa báró özvegye, ma Párisban meghalt.

— Gyáriparosok gyűlése. A magyar gyáriparosok országos szövetsége vasárnap délelőtt tartotta meg első évi rendes közgyűlését Chorin Ferenc főrendiházi tag, a szövetség elnökének elnöklésével. A rendkívüli népes közgyűlést Chorin Ferenc elnök nagyobb beszéddel nyitotta meg, melyben főként az Ausztriával való gazdasági viszonyaink rendezetlen voltával foglalkozott. Majd így folytatta:

Bármily irányban rendeztessék azonban viszonyaink Ausztriához, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége mindig teljesíteni fogja kötelességét és lafszadatlan uttörője lesz hazánk ipari fejlődésének. Számos kérdés vár megoldásra, melyet a kormány és törvényhozás jóakarásával meg lehet és meg kell oldani. Ezek között első sorban áll a már évek óta kísértő beruházási program végleges megállapítása, melyre nézve a kereskedelmi miniszter multja és nyilatkozatai legszebb reményekre jogosita-

nak fel. Új alapokra kell fektetni az iparfejlesztés ügyét. Meg kell győzni a nemzetet arról, hogy e téren minden áldozat nem csak gazdaságilag, de a szó legszorosabb értelmében pénzügyileg is bőven megtérül. Ezen kérdés sürgős megoldást igényel, mert az eddigi alap elégtelen; a folyton tartó kivándorlás oly memento, mely céltudatos és gyors cselekvést parancsol. Mi e téren ki is fogjuk venni a magunk részét s mielőtt a kiegyezés kérdése dülőre jut, azonnal megindítjuk azon akciót, mely hivatva lesz összehordani azt az anyagot, mely a kormány és törvényhozás tájékozására alkalmas.

Ezután a szövetség múlt évi működéséről szóló jelentést tárgyalták, a melyhez Emich Gusztáv, Hatvany-Deutsch Sándor, Bacher Emil és még többen szoltak hozzá a gyárparipar különböző ágainak szempontjából. Azután választások következtek.

— **Pályázók a kerületi orvosi állásokra.** A város egészségügyi bizottsága ma ülést tartott *Kabdebó* János dr. elnöklété alatt. A megüresedett kerületi orvosi állásokra pályázók okleveleiket vizsgálták felül, s valamennyit megfelelőnek találták.

— **Jegyzők a miniszterelnöknél.** A községi és körjegyzők országos egyesülete vasárnap délelőtt fél tizenegy órakor tisztelt gróf *Tisza* István miniszterelnök- és belügyminiszternél, akit az egyesület nevében *Kuncze* Imre elnök lendületes szavakban üdvözölt. Gróf *Tisza* István miniszterelnök erre hosszabban válaszolt, a többek között ezeket mondva:

A közigazgatási reform alkalmával a jegyzői kar állását úgy kell megalkotnunk, hogy az megfelelő felelősséggel, hatáskörrel valóban vezetője legyen annak az ügykörnek, amelyet tényleg intéz ma is, de amelyre nézve most sem felelőssége, sem hatásköre kellőleg kidomborítva nincs. Addig is, t. uraim, s amennyit én tehetek, megteszen, hogy ez hosszú időbe ne kerüljön, addig is legintenzívebb törekvésem lesz segíteni azokon a bajokon, amelyeken segíteni szükséges. Szónokuk felémítette az egyszerűsítési eljárást. Nekem kötelességem és vágyam gondoskodni arról, hogy ez a munka, amelyet e tekintetben megindítottunk, ne szüneteljen. Örömmel tapasztaltam, hogy már is intenzív munkát végez ez irányban a minisztérium. Ebben a munkában magam is egész egyszerűtől kívánok részt venni. A másik fontos kérdés a jegyzői kar anyagi helyzetének a javítása. Amint tudják, uraim, mielőtt átvettem a belügyminisztérium vezetését, folyamatba tettem ez ügy előmunkálatait és rajta leszek, hogy ez az ügy oly gyorsan menjen előre, amint csak lehet.

— **A munkaszünet és a karácsonyi vásár.** Az aradi kereskedelmi testület az aradi kereskedelmi és iparkamara útján fölterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez az iránt, hogy e hó 20-án, a karácsonyi vásárra való tekintettel a *vasárnapi munkaszünet felfüggesztésék* és az üzletek egész nap nyitva legyenek tarthatók. A fölterjesztésnek bajosan lesz eredménye, mivel karácsony az idén a hét végére esik és miután hétfőtől péntekig elég idő van a karácsonyi bevásárlásokra, a kereskedelmi miniszter aligha fogja indokoltak találni a munkaszünet felfüggesztését.

— **Az olasz kereskedelmi szerződés** ügyében a következőket jelentik Rómából: Annak ellenére, hogy a magyar-osztrák delegátusok újabb koncessziókat ajánlottak föl, az olasz képviselők kijelentették, hogy az újabb koncessziókkal se érhetik be. Ennek következtében a tárgyalásokat több napi szünet szakítja meg.

— **Az O. M. G. E. közgyűlése.** Vasárnap tartotta rendes évi közgyűlését az Országos Magyar Gazdasági Egyesület gróf *Dessewffy* Aurél elnöklété alatt. Gróf *Dessewffy* Aurél megnyitó beszédét a lefolyó évre való visszatekintéssel kezdte, beszédét e szavakkal zárta be.

— A láthatár a jövőt illetőleg sem políti-

kai, sem közgazdasági tekintetben nem kedvező; felkérem gazdátársaimat, hogy azért e nehéz viszonyok közt is azt az ügyet, melyet szolgálunk, további meleg érdeklődésükkel és kitartó munkásságukkal támogassák, hogy a kitűzött cél felé a megkezdett uton haladjunk előre.

A közgyűlés határozatképességének konstatálása után *Gaál* Jenő tartott érdeklődéssel hallgatott emlékbeszédet az egyesületnek múlt évben elhunyt alelnöke, gróf *Andrássy* Aladár fölött. *Jeszzenszky* Pál terjesztette elő ezután *Darányi* Ignácnak az egyesülethez intézett búcsuzólevelét. Vinaros éljenzessel fogadta a közgyűlés a levelet, amelynek alapján az igazgatóválasztmány azt javasolja, hogy intőzzen az egyesület feliratot *Darány*hoz, amelyet a közgyűlés összes tagjai s a szövetségbe lépett gazdasági egyesületek aláírjanak. *Tallán* Bélának, az új földművelési miniszternek az egyesülethez intézett leiratát szintén *Jeszzenszky* Pál terjesztette elő s a közgyűlés jóváhagyólag tudomásul vette, hogy az igazgatóválasztmány testületileg tiszteltgált az új miniszternél. Gróf *Dessewffy* Aurél megragadja az alkalmat, hogy ezuttal *Makfalvay* Gézát, az új államtitkár, az egyesület régi buzgó választmányi tagját a közgyűlés nevében üdvözölje. Ezután következett a választás, amelynek során *Zselénski* Robert grófot az egyesület második alelnökévé választották.

— **Eljegyzés.** *Hofmeister* Géza a Halasi Gazdasági Bank r. t. ügyvezető igazgatója, tartalékos hadnagy eljegyezte *Fischer* Ella kisasszonyt, *Fischer* Jakab leányát Aradon.

— **A parkok száraz fája.** Több ízben volt már arról szó, hogy a Baross- és Salacz-parkban a fák idő előtt kiszáradnak. A mérnöki hivatal most jelentést tesz a tanácsnak, hogy a fák pusztulását a rosszul záródó göcsövek okozzák.

— **Halálozás.** *Talpai Kabdebó* Gyula kir. járásbíró és aradmegyei földbirtokos, folyó hó 12-én, 57-éves korában, Budapesten meghalt. Temetése vasárnap délután a kerepesi temető halottasházából, ahonnan oeszentelés után *Talpasra* szállították s ott helyezték hétfőn örök nyugalomra. A beszentelésnél, nagy és előkelő közönség sorában ott voltak: a *Kabdebó* Ágoston, *Kacs Kovics* és *Tóthfalusy* családok, mint rokonok tagjai; ott volt testületileg a budapesti bürtető járásbírók kara, továbbá: *Bernáth* Géza igazságügyi államtitkár, *Benczky* Lajos pestmegyei alispán, *Wetzel* Gyula a szabadalmi tanács elnöke, *Martinovics* Elek miniszteri tanácsosra, *Boncz* Odön, *Csonba* Ferenc, *Krisztinkovics* Fede osztálytanácsosok, *Gerenday* György jogügyi tanácsos, *Dely* Géza takarékpénztári igazgató, *Vajkay* Rezső, miniszteri titkár. Az Országos Kaszinó, a Magyar Tisztviselők Országos Egyesülete testületileg jelent meg s ott volt a főváros tisztikarának számos tagja.

— **Tizenöt milliós örökség.** Debrecenből írják: Ritka szerencse ért a héten egy debreceni katonatisztet. Anélkül, hogy valaha sejtelve is lett volna valami gazdag rokon létezéséről, hirtelen megjelent a láthatáron a gazdag nagybácsi. Ezuttal nem a mesebeli nagybácsi, hanem valóságos, 15 milliós nagybácsi, a kinek végrendelete hirtelen náobbá tette az eddigi szerény viszonyok közt élt katonatisztet. Boldogfalvai *Bartl* Ferencnek hívják a szerencsének e kitüntetett fiát. Hadnagy a Debrecenben állomásozó 7-ik Vilmos huszárezrednél. E héten kapta Bécsből a táviratot, hogy egy család nélküli nagybátyja Ausztráliában meghalt s tizenöt milliónyi vagyonát reá s két másik unokaöccsére hagyta. *Bartl* a távirat vétele után nyomban Bécsbe utazott. A hír valóban bizonyult. Az ausztráliai nagybácsi csendő dollárokból hagyta hátra óriási vagyonát legközelebbi rokonaira. *Bartl* hadnagy végleg távozott Debrecenből s még e hét folyamán a

katonaság kötelékéből is kilép. Szerencsésének hírét tisztársai nagy örömmel fogadták, mert *Bartl* a legrokonszenvesebb tiszték egyike volt.

— **Maupassant édesanyja.** Kedden virradóra meghalt *Nizzában*, nyolcvanöt esztendőskorában a *Guy de Maupassant* édesanyja, aki megérte fia halhatatlan dicsőségét és korai halálát. Tizenöt esztendeje ágyban fekvő volt *Maupassant* édesanyja: szívbjában szenvedett, amely minden pillanatban megölhette. A mióta a fia meghalt, jóformán egyebet sem csinált, mint — várta ezt a pillanatot. Kiváló szellemű nő, roppant művelt, eszes és finom érzésű asszony, a zseni tüzeből, amely fiában vilárraszóló fényességgel lobogott föl, benne is volt valami. Első kritikusa, sőt munkatársa volt a nagy írónak, aki minden munkája tervét közölte vele, minden alkotását megmutatta. Fiának szomorú sorsa és kora vége rettenetes csapás volt anyai szívére, a melyet a szörnyű fájdalom meghasolásba vitt. Poéta fia halálát, még mielőtt lelke minden kincsét átadhatta volna az emberiségnek, olyan igazságtalanságnak találta, hogy nem tudott többé — hinni. Az én hitemet, mondotta, eltemették fiam koporsójával! Azóta fia emlékének kultuszában élt. Mindig róla beszélt, a dicsőítés anyai melegségével és szent erejével gyanánt bánt minden holmijával. Igen nagy tisztelet vette körül, betegszobája sohasem volt látogatók nélkül, a kiket a nagy író iránt való hódolat vitt az édesanyjához, hogy vele róla beszéljenek.

— **Egy halálaitól szökése.** *Piloból* táviratozzák: *Malasch* Vencel, kötélhalálra ítélt rablógyilkos ma megezőkött a börtönből és nyomtalanul eltűnt.

— **Letartóztatott álhírlapíró.** A budapesti rendőrség előzetes letartóztatásba helyezte *Gyene* Aladár 29 éves ref. fiatal embert, aki „Országos Tudósító” címen lapot indított s mint ennek a szerzője a Nemzeti Szalon hamisított nyugtáblankettáival a főrangú körökben előfizetési pénzeket vett fel. Az illetőnek lapja soha sem jelent meg, hanem a hangzatos cím alatt régen üzte csalásait.

— **Nevét megmagyarosító képviselő.** A mint a *Kuruc Újság* jelenti dr. *Reich* Aladár országgyűlési képviselő nevét *Rajk*ra változtatja át. Az erre vonatkozó kérvényt már be is nyújtotta a belügyminiszterhez.

— **A korzó új látványossága.** Az *Andrássy*-térnek valóságos látványossága lett *Matzky* Károly cukrászdája, melyet ujonan berendezve most nyitott meg a Neuman-palota új szárnyában. Hasonló fénynyel kávéházat, vagy cukrász üzletet Aradon még nem rendeztek be. Világvárosi mintára, pazar fényűzéssel, a műipar remekelésével gyönyörködött a cukrászda látogatóit, kikben ugyancsak bővelkedik is. Valóban csodájára járnak ennek a pompás üzletnek, melyben a torták és sütemények mellé — elmondhatjuk — nagy adag esztétikai élvezetet is kap az édességek barátja.

— **Tűz a tengeren.** *Fiuméba* érkezett távirati jelentés szerint az *Adria* hajóstársaság „*Adria*” gőzösné, mely a marseille-fiumei járatokon közeledik, csütörtökön éjjel tűz ütött ki. A hajó este indult el Marseilléből, hogy *Nizzába* menjen. — Alig hogy kiért a nyílt tengerre, a hajó hátulso raktár részében eddig még ismeretlen okból tűz ütött ki, amely az ott felhalmozott áru nagyrésztét elhamvasztotta és a lából épült fedélzetet is elpusztította. — Az „*Adria*” a nyílt tengerről a közeli *Hyer* francia kikötőbe menekült, amely *Toulon* szomszédságában van. A vészjelre ott horgonyzó francia hadiflotta egyik csatahajója a segítségére sietett. — Az egyre növekedő tüzet hosszas munka és fáradság után sikerült lokalizálni. A katasztrófa részleteiről eddig még nem érkezett bővebb jelentés az *Adria* igazgatóságához.

— **Eltűnt anya és gyermek.** *Budapestről* írják: *Streicher* Anna 23 éves róm. kath. varrónő tegnap öngyilkossági szándékkal eltűnt Hungária-körút 287. számú lakásáról. Az elkeveredett nő magával vitte két hónapos *Tihamer* nevű fiát is. A szomszédok bizonyosra veszik, hogy a szerencsétlen teremtés elemészette mindkettőjüket. A rendőrség keresi őket.

— **A világ legnagyobb léghajója.** Az angol hadügyminiszter megbízásából gróf *Zeppelin* léghajójának megépítője, *Barton* most egy ha-

REGÉNY-CSARNOK.

Az Antikrisztus csodái.

— Regény. —

Írta: Lagerlöf Zelma.

Az Aradi Közlöny-nek fordította:

Chelnoky Viktor.

(21)

(Folytatás.)

De megszánta e valaki a bámulók közül a gyászos hölgyek? Megindult e valaki, hogy olyan lassan, roskadtan jött az emberek közé?

Igen, igen; egy ember meg volt hatva s ez don Ferrante volt. Annak tele van a szíve zenével, tehát jó ember s azt gondolta:

— Vigye el a manó a segítő-pénztárakat! Nem segítenek azok senkin, csak arra valók, hogy szerencsétlenséget hozzanak! Nem a szegény signorina Palmeri ez, akinek az apja meglopta a jótékony-pénztárt s most a leánya még az arcát sem meri mutogatni?

S ezt gondolva don Ferrante odalépett a gyászos hölgyhez s utját állta a templomajtóban. Tisztelettel üdvözölte a signorát s megmondta, hogy kicsoda.

— Ha nem tévedek, — így folytatta, — ön signorina Palmeri. Egy kérésem volna önhöz!

A signorina erre összerándult, hátrált, mint-ha menekülni akarna; de aztán mégis csak ott maradt.

— A testvéremről, donna Elizáról akarok beszélni, — mondta don Ferrante. — Ismerte az ön anyját, signorina s nagyon vágyakozik, hogy megismerkedhessék önnel. Ott ül a templom mellett. Megengedi, hogy odavezessem?

S minden további szó nélkül karonfogta a signorinát s odavezette donna Elizához. S Palmeri kisasszony nem is ellenkezett. De hiszen szeretné is látni donna Elizát, hogy ki tud ellenállni don Ferrantenak.

S donna Eliza felült s eléje ment a gyász ruhás signorinának s felhajtotta a fátyolát, megcsókolta a homlokát.

Micsoda a ca van! Micsoda arc az! Talán nem olyan nagyon szép, de a szeme az maga is beszél, panaszkodik, siránkozik még akkor is, ha az egész arca mosolyog. Ugy van; Gaetánó talán nem venné Micaela arcát mintának, hogy madonnazépet fessen, vagy faragjon róla, mert ahoz sovány is, halvány is, de az ember megvallja, hogy tudta az Isten, mit csinált, mikor ezeket a szemeket nem illesztette gömbölyű, piros-pozsgás orcába.

Mikor donna Eliza megcsókolta, a leány odatámasztotta fejét a vállára s a testét néhány-szor megreszketette a zokogás. De aztán mosolygva pillantott fel. Mintha azt mondta volna mosolygása:

— Ah, tehát ilyen a világ? Ilyen szép? Hadd lássam én is, hadd mosolyogjak reá! Csakugyan megteheti egy szegény, szerencsétlen leány is, hogy föltekintsen? S hogy őt is lássák? Szabad az emberek közé jönnöm?

S mindezt egy szó nélkül mondta, csak a mosolygásával! Micsoda arca van! Micsoda arc ez!

Itt pedig Gaetánó félbeszakította donna Elizát:

— Hol van most? — szölt. — Én is látni akarom!

S ekkor donna Eliza beletekintett Gaetánó szemébe. S a fiú szeméi égően tiszták voltak, mintha tüzzel volnának tele. A halántéka meg sötétvörös lett.

— Lesz még elég idő, hogy meglássad — szölt a néne kemény, rideg hangon.

S megbánt minden szót, mely kijött a száján.

Ekkor vette észre Gaetánó, hogy a néne tele van aggodalommal. Tudt, hogy mitől fél. S ekkor az eszébe jutott, hogy el akar utazni Amerikába.

De megértette azt is, hogy ez az idegen signorina nagyon veszedelmes nő. Donna Eliza annyira meg volt győződve, hogy Gaetánó beleszeret Micaelába, hogy csaknem örült, mikor a nevelt fiát megmondta neki, hogy el akar utazni.

Mert mindent obbnak tartott a világon, mint egy menyét, akinek az apja tolvaj volt.

(Folytatás következik.)

Karácsonyra!!

Kerpel Izsó

könyv-, zenemű- és papir-kereskedése, anti-quariuma, könyv- és zenemű kölcsöntára
Aradon, Andrássy-tér 20. sz. (Fischer Eliz-palota.)

Városi és megyei telefon: 385.

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy
a karácsonyi idényre rendezett

tárlatom

elkészült, és felkérem a nagyérdemű közönséget, hogy azt megtekinteni sziveskedjék

Legnagyobb választék

! könyvekben!

Az idény összes ujdságai!

(dizsművek, regények, ifjúsági iratok, képeskönyvek, stb.)

!óriási választékban raktáron!

Bármely jegyzékben hirdetett könyv nálam kapható.

Több ezer kötet kifogástalan állapotú diszmű, ifjúsági iratok és képeskönyv mint

Alkalmi vételek!

meglepő olcsó áron

kerülnek forgalomba. — Jegyzékkel készséggel szolgálók.

Diszlevélpapírok,

emlékkönyvek,

minden vallású, gyönyörű

imakönyvek,

az összes

festészeti kellékek

és festékdobozok,

képek, karácsonyi diszek

Karácsonyi és ujévi

levelező-lapok

legnagyobb választékban.

Igen olcsó

árak!

Kiváló tisztelettel!

Kerpel Izsó.

NAPIREND.

December 15. Kedd. Róm. kath. naptár: Valerian. — Protestáns naptár: Valerian. — Görög-keleti naptár (december 2.): Habakuk. — A nap két 7 óra 27 perckor, — nyugszik 3 óra 52 perckor.

Közlöny-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11^{1/2}—12^{1/2} óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1^{1/2}—2^{1/2} óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Eroklye-muzeum helyisége mellett élesterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható: Enyhe, nyugaton sok helyütt csapadék.

IDEGENEK ARADON.

— December 13. —

Fehér Kereszt szálloda Lang Hugó utazó Budapest. — Taperov Pál kereskedő Slanicsa. — Langer Sándor utazó Budapest. — Trujbó Jenő felügyelő Szeghalom. — Elz Emil utazó Bécs. — Boccsari Ignác utazó Zürich. — Berger Ernő utazó Bécs. — Herman József utazó Bécs. — Blau Dávid utazó Budapest. — Szász Ödön utazó Budapest. — Weigl Henrik utazó Budapest. — Hackenast Kálmán titkár Budapest. — Fleischmann Samu utazó Bécs. — Glück Ignác utazó Budapest. — Pohl Vilmos utazó Budapest. — Langer Izidor utazó Budapest. — Ronai Ignác utazó Budapest. — Ronai Jenő utazó Pozsony. — Zinner Armin utazó Bécs. — Smetana Sándor utazó Bécs. — Eisler István utazó Budapest. — Wilhelm Mór utazó Budapest. — Klemecher György utazó Bécs. — Wolker Vilmos utazó Bécs. — Gartyoni Antal utazó Budapest. — Löwy Hugó utazó Bécs. — Hoffmeister Géza bankigazgató Hollós. — Kroster Vilmos impresszárió Páris. — Telkes Ernő bankellenőr Budapest. — Heinrich Lajos ellenőr Budapest. — Neuman Adolf utazó Budapest.

Központi szálloda. Deutsch József utazó Budapest. — Berstein N. utazó Budapest. — Dénes Jakab dr. orvos Lippa. — Fülöp Jakab utazó Temesvár. — Janki Ede utazó Budapest. — Dóri Jakab utazó Budapest.

Nádor szálloda. Spitz Mór utazó Budapest. — Kardos Samu főmérnök Makó. — Löwy Ignác kereskedő Dombegyháza. — Muszka János plébános Batta. — Weiner Sándor fakereskedő Budapest. — Pollák Ignác utazó Budapest. — Schenk Jakab kereskedő N.-Pereg. — Wolf Sándor kereskedő Drauc. — Csuka Imre magánzó Battonya. — Spitz Fülöp utazó Budapest. — Lázár Sándor kereskedő Kolozsvár. — Klein Miksa utazó Budapest. — Szabó Béla magánzó Budapest. — Kende Ignác utazó Bécs.

Vasúti közlekedés.

— Érvényes 1903. évi október hó 1-től. —

ARADROL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.08
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.31
Gyorsvonat délután	4.21	Személyvonat d. u.	3.32
Személysz. tv. d. u.	4.45	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szmv. Szabolcokról este	9.—
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Gyorsvonat reggel	8.08
Soborsinról délután	2.04	Személyvonat d. e.	10.50
Személyvonat d. u.	4.07	Radnáról délután	2.36
Radnára délután	6.35	Gyorsvonat délután	4.06
Gyorsvonat este	7.18	Radnáról vas. és ün. e.	8.13
		Személyvonat este	9.05
Temesvár felé:		Temesvár felől:	
Személyvonat reggel	6.15	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.59
Szeged felé:		Szeged felől:	
Személyvonat reggel	5.—	Személyvonat reggel	8.35
Vegyesvonat reggel	7.10	Vegyesvonat este	7.06
Személyvonat d. u.	4.11	Személyvonat este	10.33
Brád felé:		Brád felől:	
Személyvonat reggel	6.35	Gurahonczról szm. r.	8.08
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Gurahonczra szm. du.	4.30	Személyvonat este	6.56
		Pankotáról sztv. este	9.20

Motormenetek

Arad—Városháza és Mezőhegyes között.

Battonya felé reggel	8.04	Mezőhegyes felől reg.	6.48
Battonya felé d. u.	12.01	Battonya felől d. e.	11.30
Mezőhegyes felé este	5.29	Battonya felől d. u.	4.01

Arad—Új-Szent-Anna—Kétegyháza között.

Kétegyháza felé reg.	6.10	Kétegyháza felől d. e.	12.—
Kétegyháza felé d. u.	12.35	Kétegyháza felől este	6.06

A legjobb társadalmi körökkel összekötéssel bíró óvadékképes uri egyén elsőrendű rég fenálló életbiztosító társaság aradi

kerületi képviselőjének

elvállalása révén

állandó tetemes fix jövedelemre tehet szert.

Szambavehető incasso rendszeres kezelésén kívül a taggyűjtés is kívánatos. Szakértelem nem okvetlenül szükséges. A magyar és német nyelvismeret feltétel. Titoktartás biztosított. **Írásbeli** megkeresések e hó 20-áig „Intéző 5000” jelige alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek. 2833

Hölgyek figyelmébe.

A ki olcsó leszállított árban jó ruha szövetet, barchetet, mosókelmét, vagy télikendőt óhajt vásárolni, ne mulassza el megtekinteni

Hoffmann Sándor

czég, (Szinház-épület) alkalmi áruházát, hol maradékok majdnem félárban, egyéb téli árak pedig rendkívül jutányosan kaphatók.

HOFFMANN SÁNDOR, Szabadság-tér sarkán,

Szinház-épület.

VÁROSI és MEGYEI TELEFON 10. SZÁM.

Van szerencsém a n. érdemű közönséget arról értesíteni, hogy eredeti csomagolásban oly

Csukamájolajat

hozok forgalomba, mely egy új eljárás szerint lé:ritkított térben lesz a frissen fogott csukák májából, az erre a célra berendezett hajókban előállítva

csukamájolaj

nagyban különbözik az árubelítől, világos-sárga és a lehetőségig szagtalan.

JAVALVA: Tüdő, mell és gégebetegségek, bőrbetegségek, görvélykór (scrophula) ellen, valamint gyenge egyének, különösen gyermekeknek, mint vértisztító és javító.

Ez a csukamájolaj könnyen reszorbeálható, ezért gyermekek és gyenge egyének igen jól tűrik, miért is orvosi autoritások mint a test súlyát gyarapító és vértisztító legjobban ajánlják.

Egy üveg ára 2 korona.

Lakások, beteg- valamint gyermekszobák levegőjének tisztítására ajánlok

ozon fenyő illatot.

E fenyő illatból pár cseppet forró vízzel telt edénybe öntünk, mi által a levegő üde fissé lesz, akár csak a fenyves erdőké.

Egy adag 1 korona.

Szoba illatok: Rózsa, Rezeda, Orgona, Heliotrop, Viola, Gyöngyvirág.

Papier de Armenie

pompás és csodás illatu füstölő papir egy adag 40 fillér. — Illatszerek nagy választékban.

Gutori Földes Kelemen

gyógyszerész és vegyészeti laboratoriuma Aradon.

Telefon 111. szám.

1529

Augenstein K. Alajos

házasságközvetítő intézete

Budapest. VII., Wesselényi utca 54. szám.

Közvetít házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt. Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg. 2411

ALAPITTA TOTT 1890.

Mit ajándékozunk?

I. Van-e elegánsabb, elméletesebb és használhatóbb ajándék, mint egy jól megválasztott díszdoboz, levélpapír és boríték tartalommal u. m.: Margaret Mill Ivory, Szepesilén, különféle alak és színben, egy Aquarell vagy olajfestékes székény rajzeszköz, levelezőalbum?

Ezen czikkeket rendkívül nagy választékban és a legmérsékeltebb árak mellett ajánlom, a közönség jó ízlésére bízva valóban finom áruim megkülönböztetését az exportra szánt selejtes felfujt portéka közt.

2766

II. Csak finom munkákra berendezett nyomdában készülnek a legszebb és divatos nyomtatványok, természetesen névjegyek, meghívók is nálam minden nagyobb és kisebb nyomtatványtisztázásra és illusztrációkra a legnagyobb gonddal vagyok.

Kérem a névjegyrendeléseket minél előbb megtenni, mert az év vége felé munkahalmaz szokott beállni és a legjobb akarat mellett is történhetnek hibák.

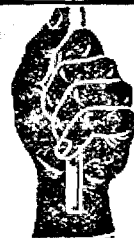
III. Ajánlom még nagy rakományt fényképező gépekben és fénykép czikkben.

Vagyok mély tisztelettel

BLOCH H.

papirkereskedése, könyvnyomdája, fényképezőgépek raktára.

Videki megrendeléseket a legnagyobb gonddal intézem el.

BRUNNER BÉLA ARAD,

(Szabadság-tér 20. sz. Forray-utca sarok).

Alkalmi vásárlás!

Építkezés és üzletkiköltözés miatt!

Mélyen leszállított árak!

Különösen igen olcsón lesznek mindenféle díszmű-árak eladva. Bronz, bőr, fa és plüsch árucikkek.

Szinházi látcsövek!

Bőr pénz-, szivar-, cigaretta- és dohánytárcák; mindenféle finom utazó bőröndök és táskák, finom

Pelüsch utazó-takarók!

Finom női glassé és szarvasbőr keztyűk. Bálitól gassé legyezők!

Nagy választék a legújabb úri divat cikkekben.

Kalap, cylinder, klapka, utazó, sport és gyermeksapkák. Ing, gallér, kézelő, nyakkendő, zsebkendő, keztyű, harisnya, cipő, bokavédő (Chamaschni), sétabot és esőernyők stb. stb.

Legfinomabb valódi amerikai és orosz sárcipők (Galoschnik)

Videki megrendelések gyorsan eszközöltetnek.

Olcsó árak!! Pontos kiszolgálás! Olcsó árak!!

